PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 51 (2670) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, nedelja 28. februarja 1954 | Cena 25 lir

KARDELJ, STEFANOPULOS IN KEPRULU o prvi obletnici ankarskega sporazuma

Dosedanji rezultati sporazuma so popolnoma opravičili pričakovanja, ki so jih tri države polagale vanj ob njegovem podpisu: okrepljena je bila varnost vseh držav v tem delu sveta

Leo Mates novi veleposlanik v ZDA

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 27. — Jutri bo leto dni, odkar so zunanji ministri Jugoslavije, Grčije in Turčije podpisali v Ankari sporazum o medsebojnem sodelovanju treh balkanskih držav. Zunanji ministri Kepruslu, Stefanopulos in Popovič so ob tej priložnosti dali ravnatelju Tanjuga nekaj izjav, v katerih poudarjajo važnost balkanskega sporazuma za ohranitev miru in varnosti na Balkanu in v svetu sploh.

Turški zunanji minister Keprulu poudarja v svoji izjavi, da je ankarski sporazum instrument, ki kaže, kako je treba zahteve miru in varnosti kakor tudi geopolitične potrebe balkanskega področja reševati z realizmom in logiko. Keprulu nadalje poudarja, da ves svet danes priznava vrednost tega instrumenta. Poleg vsebinske vrednosti, ki jo ta sporazum ima s stališča varnosti in miru balkanskega področja, predstavlja ta sporazum, zaradi duha, ki mu ga dajejo njegovi tvorci, univerzalno pridobitev na političnem področju. Doseženi rezultati so za balkanske narode ogromni, ker predstavljajo zanje veliko zaupanje v bodočnost. Zunanji minister Keprulu navaja tudi številne stalne stike, ki jih imajo tri balkanske države, in govori o ustanovitvi stalnega tajništva, o medsebojnih obiskih državnikov in delegacij, kar je vse pripomoglo k utrditvi duha prijateljstva in medsebojnega sodelovanja. Z obiskom voditelja jugoslovanske države maršala Tita v Ankari pa bodo ti stiki dosegli najvišjo stopnjo. Keprulu poudarja, da bodo turški državniki in ljudstvo zelo srečni, ko bodo sprejeli v svojo sredino ter pozdravili uglednega predstavnika jugoslovanske dinamičnega šefa prijateljske Jugoslavije. Nadalje poudarja važnost vojaškega sodelovanja treh balkanskih držav. Pri tem omenja, da so vojaški izvedenci balkanskega sporazuma izvedli proučevanja o obrambnih vprašanjih, ki so bila kronana z uspehom. Istočasno poudarja važnost uspehov, ki so bili doseženi med balkanskimi državami na gospodarskem področju s posebnim poudarkom na povečanju medsebojnih trgovinskih izmenjav, kakor tudi na kulturnem področju.

Podobno izjavo je dal beograjskemu radiu tudi podpredsednik jugoslovanskega zvezneg izvršnega sveta Edvard Kardelj, ki je poudaril, da so rezultati ankarskega sporazuma popolnoma opravičili pričakovanja, ki so jih tri države polagale vanj ob njegovem podpisu. Sodelovanje med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo se je po Kardeljevi izjavi uspešno razvijalo na vseh področjih medsebojnih odnosov. S tem sporazumom, je poudaril Kardelj, je bila okrepljena varnost vseh držav v tem delu sveta. Na mednarodnem področju je to konstruktivno sodelovanje zelo pomemben činitelj za utrditev miru in enakopravnih odnosov med neodvisnimi narodi. Prav zaradi takšnega značaja vsebine ankarskega sporazuma, ki je izraz trajnih interesov zainteresiranih držav, je sporazum v preteklem letu napredoval in s tem je tudi njegov pomen narastel. Ob zaključku je Kardelj izrazil svoje prepričanje v nadaljnji razvoj trojnega sodelovanja in želje za najlepši nadaljnji napredek in blaginjo prijateljskih narodov Turčije in Grčije.

Turški zunanji minister Stefanopulos pa poudarja v svoji izjavi duha tesnega sodelovanja ter skupno težnjo in cilje treh prijateljskih balkanskih držav. S posebnim zadovoljstvom ugotavljam, pravi Stefanopulos, da je preteklo leto bilo plodno v skupnih naporih za utrjevanje našega sožitja in sodelovanja. Ankarski sporazum, ki je prežet z visokimi ideali, na katerih temelji OZN, je v službi splošne borbe za mir in mednarodnega sodelovanja. Tristranski sporazum ni nikoli prešel okvira svojega izrazito obrambnega značaja. Po drugi strani, nadaljuje Stefanopulos smo lahko ponosni z naše enotnostjo in voljo, da ohranimo neodvisnost naše dejavnosti ter uspešneje delujemo za izboljšanje odnosov s tistimi našimi sosedi, ki jim je do miroljubnega sožitja na osnovi medsebojnega spoštovanja in mednarodnih obveznosti. Vse to za ohranitev miru, ki predstavlja naš najvišji cilj, je zaključil Stefanopulos.

Jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič pa je ravnatelju Tanjuga poudaril, da se je ankarski sporazum pokazal kot velik činitelj v poglabljanju medsebojnih odnosov Jugoslavije, Grčije in Turčije ter pri vsklajevanju njihovih naporov za ohranitev miru in neodvisnosti. Ta sporazum je zasnovan na ustanovni listini OZN, na načelih popolne enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja ter je usmerjen na utrjevanje varnosti treh neodvisnih držav in miru v svetu sploh.

Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič je poslal turškemu zunanjemu ministru Kepruluju brzojavko naslednje vsebine: «Ob prvi obletnici podpisa sporazuma o prijateljstvu in sodelovanju med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo mi je v posebno zadovoljstvo, da vam pošiljam svoje prisrčne pozdrave in izraze hvaležnosti za vaše dragočeno sodelovanje. Naš sporazum je v tem prvem letu izpolnil upanje, ki smo ga vlagali vanj. To krepi moje prepričanje, da bodo tudi v nadalje doseženi pomembni uspehi, ki bodo spodbuda za nadaljnji plodni razvoj prijateljskega sodelovanja med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo».

Odbor za gospodarstvo zveznega sveta je razpravljal tudi o dohodkih in izdatkih federacije. Predsednik odbora Milentije Popović je obvestil člane odbora, da je bilo pozneje ugotovljeno da bo skupna masa akumulacije večja za okrog 4 milijarde od predvidene, kar bo omogočilo povečanje ne samo izdatkov federacije, temveč tudi povečanje dotacij ljudskim republikam. Odbori bodo nadaljevali jutri z delom.

B. B.

BEOGRAD, 27. — V državnem tajništvu za zunanje zadeve se je izvedelo, da je ameriška vlada privolila na imenovanje dosedanjega stalnega jugoslovanskega delegata pri OZN Lea Matesa za jugoslovanskega veleposlanika v Washingtonu. Leo Mates bo zamenjal dosedanjega veleposlanika Vladimira Popoviča, ki se bo v kratkem vrnil v Jugoslavijo ter prevzel vodstvo zunanjepolitičnega odbora jugoslovanske zvezne ljudske skupščine.

ŠE VEDNO NEJASEN POLOŽAJ PO VOJAŠKEM UDARU V SIRIJI

V Damasku je vojaštvo streljalo na demonstrante, ki so napadli parlament in radijsko postajo - Uporniki s severa zahtevajo izročitev oblasti bivšemu predsedniku Atasiju - Načelnik glavnega štaba general Šukair odšel na pogajanja z uporniki

DAMSK, 27. — Položaj v Siriji je še vedno zelo resen in negotov. Kakor znano, je po ostavki in odhodu predsednika Šišaklija prevzel v smislu ustave predsedniške posle predsednik parlamenta Kuzbari v pričakovanju novih volitev. Toda skupina oficirjev, ki so začeli upor, se temu protivi in zahteva, naj se ponovno preda oblast bivšemu predsedniku, ki ga je Šišakli odstavil, Hašamu El Atassiju. V Aleppu so se danes upornikom pridružili še drugi častniki iz nekaterih drugih pokrajin. Zdi se, da se je upornikom pridružil tudi del letalstva.

V Damasku so danes nasprotniki Šišaklija organizirali velike demonstracije, med katerimi so zahtevali odstop vlade, Kuzbarija in postavitev Atassija na oblast. Nad prestolnico so letela reakcijska letala in metala letake, s katerimi se zahteva odstavitev Kuzbarija in razpustitev parlamenta.

Demonstranti so vdrli v palačo parlamenta, kjer so v sejni dvorani vse razbili. Podpredsednik poslanske zbornice, ki so ga demonstranti ranili, je tedaj izjavil, da bo parlament razpuščen. Zvečer pa so demonstranti napadli radijsko postajo in skušali vdreti vanjo. Vojaštvo pa je to preprečilo in je med spopadom na demonstrante streljalo. Bilo je več mrtvih in ranjenih.

Glavni štab je proglasil policijsko uro od 20. do 5. zjutraj, toda ob 22. so bile ulice še vedno polne demonstrantov, tako da je vojaštvo z veliko težavo vzdrževalo red. Tu in tam so nastali požari.

Radio Aleppo je v teku dneva javil, da je bil načelnik glavnega štaba general Šukair ujetnik skupine častnikov, ki so zvesti predsedniku Šišakliju. Šukair, ki skuša igrati vlogo posredovalca, je bil pozneje izpuščen. Odredil je, naj se parlament razpusti. Začasni predsednik republike Kuzbari bo začasno vršil izvršno in zakonodajno oblast v pričakovanju dokončnih sklepov, ki naj se sprejmejo sporazumno med političnimi voditelji.

Šukair je v izjavi, s katero javlja razpustitev parlamenta, odredil tudi izpustitev vseh političnih jetnikov in uvedbo policijske ure. Hkrati pa je pozval prebivalstvo, naj bo mirno.

Po spopadu pred radijsko postajo je poslopje obkolilo vojaštvo s tanki, da prepreči nove napade. Tanki krožijo tudi po ulicah. Načelnik tajne službe v vojski kapetan Hiddi, ki je Šišaklijev pristaš, pa je prevzel nadzorstvo nad radijsko postajo.

Medtem poziva radio Aleppo še ostalo vojaštvo, naj se pridruži upornikom. Danes popoldne pa so iz Homsa odšli proti Damasku oddelki uporniških čet in so pozvali vojaške oddelke v Damasku, naj se vdajo. Toda iz Damaška so vojaške oblasti pozvale vojaške predstavnike iz Homsa, Hame in Aleppa, naj pridejo v Damask, zato da se sporazumejo o rešitvi, «ki naj bi bila sprejemljiva za vse». V Damask so pozvali tudi bivšega predsednika El Atassija. Na podlagi poznejšega sklepa vseh častnikov iz Damaska in južnega področja je bil načelnik glavnega štaba general Šukair pooblaščen, da stopi v stik z vojaškimi in političnimi voditelji severnega področja. General Šukair je odpotoval iz Damaska v Homs, kjer se bodo začela pogajanja.

Po zadnjih vesteh so čete, ki korakajo proti Damasku, sedaj oddaljene le še 30 kilometrov od mesta. Okoli prestolnice pa so začeli kopati jarke ter se pripravljajo na obrambo.

Iz Beiruta pa javljajo, da je predsednik Šišakli odložil svoj odhod v Saudovo Arabijo za 24 ur in čaka na nadaljnji razvoj dogodkov v Siriji. Iz Beiruta se je medtem v Damask vrnil bivši vladni predsednik Dawalibi, ki je bil odstavljen, ko je Šišakli prevzel oblast. Dawalibi je bil član razpuščene sirijske ljudske stranke.

Izraelska politika do arabskih držav

TEL AVIV, 27. — V izraelskih vladnih krogih se nocoj poudarja, da «Izrael ne goji nobenega imperialističnega načrta proti svojim arabskim sosedom in ne bo izkoristil sedanjega položaja, da bi izvršil napadalna dejanja».

V vojaških in vladnih krogih pa se ponovno poudarja, da je izraelska vojska, ki šteje 250.000 mož in je dobro oborožena, pripravljena odbiti sleherni napad proti Izraelu in sleherni «aventurističnih načrt starih ali novih arabskih diktatorjev».

GENERAL NAGIB ZOPET PREVZEL FUNKCIJO PREDSEDNIKA EGIPTOVSKE REPUBLIKE

Po celodnevnih demonstracijah in na zahtevo skupine častnikov, ki so jih prvotno aretirali, je revolucijski svet pozval Nagiba, naj zopet prevzame funkcijo predsednika republike in revolucijskega sveta - Predsedstvo vlade bo obdržal Naser - Danes bo Nagib odpotoval v Kartum

KAIRO, 27. — Revolucijski svet je uradno sporočil pozno popoldne, da je «v interesu države general Nagib zopet prevzel funkcije predsednika republike». Ta sklep so sprejeli na seji sveta, ki je zasedal osem ur zaporedoma v vojašnici v predmestju Kaira, kjer se je danes večje število častnikov uprlo in zahtevalo povratek Nagiba.

Pet članov revolucionarnega sveta je popoldne odšlo k generalu Nagibu in ga pozvalo, naj znova prevzame predsedništvo republike in predsedništvo revolucijskega sveta.

Novica o povratku generala Nagiba na oblast se je z bliskovito naglico razširila in v mestu je prišlo do navdušenih manifestacij. Ogromna množica se je zbrala pred stanovanjem predsednika, ki je z nasmehom odzdravljal njenemu vzklikanju.

Komentator radia Kairo je nocoj med drugim izjavil: «Povratek generala Nagiba na predsedništvo republike je naraven spričo bratskih čustev, ki ga vežejo z ostalimi člani revolucijskega sveta. Spomin na skupne borbe je premočan, zato da bi se enotnost revolucijskega sveta lahko dokončno razbila. Egiptovsko in sudansko ljudstvo, kateremu so zadnji dogodki povzročili mnogo žalosti, je zadovoljno, da je položaj zopet normalen.»

Radio Kairo javlja tudi, da je centralni odbor egiptovskega osvobodilnega gibanja sklical za 5. marca «izredno državno konferenco». Radio je oddajal tudi poziv sudanske vlade, s katerim se pozivajo vsi prebivalci Sudana, naj ostanejo mirni zaradi položaja v Egiptu. Iz Kartuma javljajo, da je izvršilni odbor sudanske unionistične stranke sklenil poslati šest svojih članov v Egipt z nalogo, da stopijo v stik z egiptovskimi političnimi voditelji in da tam proučijo položaj. Unionistični stranki predseduje sudanski vladni predsednik Azari, ki je osebni prijatelj generala Nagiba.

General NAGIB

Ves dan je bilo v Kairu zelo napeto. Nad mestom so krožila letala, po ulicah pa tanki. V prvih jutranjih urah je major Khaled Mohieddin vodil okoli 60 častnikov konjenice k generalu Nagibu in so ga pozvali, naj zopet prevzame predsedniško mesto. Reakcija je bila prvotno zelo ostra. Vojaške oblasti so javile, da so 40 od teh častnikov aretirali pod obtožbo, da so pripravljali državni udar. Vojašnico v predmestju Abbassia, v kateri so se častniki zabarikadirali in jo spremenili v utrjeno postojanko, je vojaštvo obkolilo s tanki. Medtem pa se je pred Nagibovo vilo zbirala vedno večja množica, ker se je naglo razširila vest, da so aretirani častniki zahtevali Nagibov povratek. Napetost je vedno bolj naraščala. Demonstracije so se začele že zjutraj in množica je zahtevala Nagibov povratek. Zato se je pokazala nujnost kompromisa. Revolucijski svet se je zaradi tega sestal prav v vojašnici, kjer so bili zaprti aretirani častniki, in po dolgi seji je major Mohieddin, ki je član revolucijskega sveta, skupno z drugimi štirimi člani tega sveta odšel k Nagibu, da mu sporoči željo, naj bi se vrnil na oblast, medtem ko bo Nasser ostal ministrski predsednik. Nagib je na to pristal. Medtem so v vsem Egiptu proglasili obsedno stanje.

Nocoj je Nagib začel posvetovanja z revolucijskim svetom v glavnem štabu vojske. Po splošnem mnenju bo Nagibov položaj sedaj še bolj trden. Dogodki so tudi pokazali, da je imel Nagib tudi v revolucijskem svetu svoje pristaše. Sporazum med Naserjem in Nagibom za skupno sodelovanje v vladi bo morda vsaj trenutno zagotovil mir v državi. Vendar pa se postavlja vprašanje odnosov med Nagibom in majorjem Salemom, ki je še sinoči po radiu ostro obsodil Nagiba.

Medtem uradno javljajo, da bo Nagib jutri odpotoval v Kartum, kjer bo v ponedeljek prisostvoval svečani otvoritvi sudanskega parlamenta.

V Kartum bo prispel tudi britanski državni minister Selwyn Lloyd, ki je danes odpotoval iz Londona.

Bruseljska konferenca Socialistične internacionale

BRUSELJ, 27. — Danes se je v Bruslju začela konferenca Socialistične internacionale, ki ji predseduje tajnik britanske laburistične stranke Morgan Philipps. Na konferenci so razpravljali o odnosih med Vzhodom in Zahodom in o evropski vojski. Predstavnik belgijskih socialistov Victor Larock je predložil načrt za mednarodno pomiritev, ki obsega 9 točk. Načrt poudarja potrebo miroljubne rešitve vprašanj Daljnega vzhoda in nadzorstva nad oboroževanjem.

Glavni tajnik francoske socialistične stranke Guy Mollet je predložil poročilo o evropski obrambni skupnosti. V poročilu pravi predvsem, da je treba najprej določiti trajanje britanskega sodelovanja v skupnosti in natančno proceduro za posvetovanja med Angleži in predstavniki obrambne skupnosti; šele nato bo mogoče podpisati konvencijo o sodelovanju med Veliko Britanijo in evropsko obrambno skupnostjo.

Še pred začetkom konference je izvršni odbor Socialistične internacionale sklenil, da bo v maju na Dunaju plenarna konferenca Internacionale, na kateri bodo razpravljali o mednarodnih vprašanjih. Socialistična konferenca na Dunaju bo približno ob istem času kot ženevska konferenca za azijska vprašanja, ki bi se morala začeti 26. aprila.

Bruseljska konferenca Socialistične internacionale se bo končala jutri. Med drugim bodo na njej še govorili o vprašanju priznanja pekinške Kitajske, o odnosih med Vzhodno in Zahodno Nemčijo, o nadzorstvu nad oborožitvijo in o pomoči zaostalim področjem.

Jošida pride v ZDA

WASHINGTON, 27. — Bela hiša je potrdila, da bo japonski ministrski predsednik Shigeru Jošida na povabilo predsednika Eisenhowerja v kratkem obiskal ZDA. V uradnih krogih domnevajo, da bo Jošida prišel v Ameriko konec marca ali v začetku aprila.

V ponedeljek začetek vseameriške konference

CARACAS, 27. — V poslopju univerze v Caracasu se bo v ponedeljek začela konferenca 21 zunanjih ministrov ameriških republik, ki bodo razpravljali o vprašanjih medsebojne varnosti ter o političnih in gospodarskih vprašanjih ameriškega sveta. Podobne vseameriške konference so vsakih pet let in udeležujejo se jih vse države Severne, Srednje in Južne Amerike razen Kanade.

ZDA bo v začetku konference predstavljal državni tajnik John Foster Dulles, ki je imel danes v Washingtonu daljši razgovor s predsednikom Eisenhowerjem, s katerim sta določila smernice Dullesovega dela na vseameriški konferenci. Sestanku v Beli hiši so prisostvovali tudi pomočnik državnega tajnika Henry Holland, ki so mu poverjena ameriška vprašanja, pomočnik obrambnega ministra Roger Kyes in admiral Arthur Davies, ravnatelj urada za zunanja vojaška vprašanja v obrambnem ministrstvu.

Začetki sestajanja in povezovanja ameriških držav so stari več kot sto let in med njihove početnike spadata predsednik ZDA James Monroe (znan po svoji izolacionistični «Monroeovi doktrini») in Simon Bolivar, «osvoboditelj Južne Amerike». Bolivar je leta 1826 v Panami sklical prvo konferenco ameriških republik. Sčasoma so leta 1889 prišli do ustanovitve «mednarodne zveze ameriških republik», ki je imela predvsem arbitražne funkcije v raznih medsebojnih sporih in je predvidevala tudi prepoved zatekanja k vojni v reševanju spornih vprašanj med državami zahodne poloble. Leta 1901 je sledila «arbitražna pogodba», sklenjena v Mexico Cityju, nato «londonska pogodba», (iz leta 1927, za ureditev «arbitražnega mehanizma») in v najnovejšem času «pogodba v Bogotà» iz leta 1948, ki potrjuje željo treh Amerik, da živijo v medsebojnem miru. Iz leta 1947 je «pogodba o medsebojni pomoči», po kateri so se vse države članice obvezale, da bodo podprle katero koli državo podpisnico, ki bi ji grozil notranji ali zunanji napad.

Angleški proračun v kratkem pred parlamentom

LONDON, 27. — V dobro obveščenih angleških krogih zatrjujejo, da bo angleški proračun, ki ga bo finančni minister Butler v kratkem predložil spodnji zbornici, predvideval skoraj za 300 milijonov več izdatkov kot lansko leto. Skupno bodo izdatki znašali približno štiri milijarde in pol funtov šterlingov.

Med postavkami, ki predvidevajo povečanje izdatkov, so atomska energija, prosveta, gradnja stanovanj itd. Za atomska raziskovanja bodo porabili v novem finančnem letu 7 milijonov funtov šterlingov več kot lani, za prosveto 20 milijonov več (skupno 278 milijonov), za stanovanja pa devet milijonov več.

Po mnenju izvedencev utegne povišanje državnih izdatkov povzročiti tudi povišanje davka na dohodek. Morda pa Butler tudi ne bo hotel kriti proračunskega primanjkljaja na ta zelo nepopularni način. Nekateri sodijo celo, da bo novi proračun predvideval znižanje davkov. Odkod potem sredstva za kritje primanjkljaja, še ni znano.

SAIGON, 27. — Francoski obrambni minister Pleven, ki je sedaj v Saigonu, je danes izjavil, da ima popolno zaupanje v vrhovnega poveljnika francoskih sil v Indokini generala Navarre. Dodal je, da naj bo izid ženevske konference karšen koli, «se Francija ne bo nikoli podala pred nasiljem in ne bo zapustila svojih prijateljev v Indokini».

Skozi sito in rešeto

Še ena CLN ovska

Istrski CLN je poleg dveh brošuric, ki smo ju pred kratkim na tem mestu že omenili, izdal še tretjo. V njej je okrog deset «dokumentov» o «terorju» v jugoslovanski coni STO nad tistimi, ki so se po 8. oktobru izseliti v Trst, oziroma, ker jih v Trstu ne marajo — v Italijo. To je desetina «izjav», ki so jih ti begunci in begunke podali pred nekim tržaškim notarjem, da bi zadeva bila bolj «verodostojna».

Vendar pa je dovolj, da čitatelj prečita le nekatere «izjave», se že lahko prepriča, da celo iz samih teh izjav povsem jasno izhaja, da o terorju ne more biti niti govora. Skoro vsaka «izjava» pa končno še vsebuje stavek ali dva o tem, kako te «sterorizirane» begunce na obmejnem bloku organi cone B nikakor niso hoteli pustiti v Trst, kaj šele, da oi jih silili, naj gredo. Končno pa se vsi čitatelji «Giornale di Trieste» ali «Messaggero Veneto» še spominjajo članov, v katerih je bilo dovolj jasno — najbrž «pomotoma» — rečeno da so se skoraj vsi izseljenci odpravili na pot ne zaradi «terorja», temveč zaradi zaposlitve v Trstu.

Brezuspešen poizkus

Revija «Il Ponte», ki smo jo že večkrat omenili zaradi njenega — čeprav ne povsem objektivnega, pa vendar objektivnejšega stališča do tržaškega vprašanja in do odnosov med Italijo in Jugoslavijo, je ena izmed redkih časopisov v Italiji, ki sicer niso zelo razširjeni, a se vendar odlikujejo po trenutnih včasih zelo kritičnih ocenah dejanj sedanjega italijanskega režima Toda bilo je dovolj da smo na takšno gledanje tega skromnega tiska opozorili v našem dnevniku, že so se pojavili v tržaškem iredentističnem tisku dolgi polemični članki, ki so te še neboljene glasove, ki kažejo, da težijo k resnici, obsuli z najhujšimi psovkami o izdajalstvu in podobno. Kakor je pač navada.

Naj le nadaljujejo s kričanjem; resnico bo moral tudi italijanski narod zvedeti. Čim prej, tem bolje! Zanj in za nas. Prepričani smo, da se tudi v uredništvu revije «Il Ponte» tega zavedajo in da bodo tržaškim prenapetežem odgovorili kot jim gre.

Nimajo sreče

Iredentisti, zlasti klerofašistični, prav zares nimajo sreče. Zmotili so se, ko so nekoč še odkrito fašistični — — mislili, da nas bodo iztrebili. Pa nas niso. Mislili so, da bodo skupaj s Hitlerjem zmagali. Pa niso. Itd. No, pa to so bile usodnejše in zelo hude napake.

Te dni pa so se zmotili... z manj škode. Komaj so zvedeli, da je Nagib podal ostavko, so kar dva dni zaporedoma filozofirali in izvajali vse mogoče in nemogoče sklepe, ki pa so imeli s filozofiranjem vred eno samo skupno lastnost, ki ji pravimo — neumnost.

Seveda niso pozabili — prilizovanja.

Aretacije v Boliviji

LA PAZ, 27. — Uradno so sporočili, da so bili aretirani številni voditelji opozicije, ker so na podlagi policijskih poročil osumljeni, da so bili udeleženi pri zaroti, ki bi morala včeraj privesti v Boliviji do državnega udara, o katerem pa so bile oblasti že vnaprej obveščene.

Med aretiranimi sta dva bivša ministra, Vicente Mendoza Lopez in Alberto Salinas Urio, pa tudi uradnik ameriškega veleposlaništva v Boliviji Julio Zaballa.

V vsej Boliviji vladata danes popoln mir in red.

Klečeplazcem

Čez nekaj dni bo minilo pet mesecev, odkar je bil objavljen osmooktobrski diktat. Pet mesecev je relativno kratko razdobje, toda za nas, zlasti spričo vsega, kar se je predvsem v prvih tednih po diktatu zgodilo — teh pet mesecev ne predstavljajo prav nič kratko dobo. Teh pet mesecev je za tržaške Slovence pet mesecev nenehnega nepopustljivega tesnobnega občutka, da nam diktat kot Damoklejev meč visi nad glavo kljub dejstvu, da smo skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi dokazali, vsemu svetu, da je izvedba diktata popolnoma nemogoča. Zato je teh pet mesecev za nas dolga, predolga doba čakanja, da se izpolnijo naše zahteve, da se uresniči tisto, za kar je vse svetovno javno mnenje prepričano, da se mora storiti: da se diktat prekliče.

V teh petih mesecih nismo doživljali samo takšnih izbruhov fašističnega nasilja, kakršni so bile novembrske krvave provokacije. Iz dneva v dan doživljamo vedno večjo ošabnost, prešernost, gospodskost, ukazovalno nesramnost vseh uradnih in neuradnih agentov rimskega imperializma v Trstu. Vse to je logična posledica zloglasnega diktata in posledica dejstva, da ta diktat še vedno ni preklican Rimska vlada in njeni agenti postajajo vedno bolj brezobzirni ne samo do vsega, kar je v Trstu slovensko, temveč vedno bolj sabotirajo sleherno osnovno gospodarsko in socialno potrebo našega mesta in naše cone. Nobenega dvoma ni, da je sedanja huda kriza najotipljivejši in najresnejši znak te njihove politike po 8. oktobru, ko so nenadoma postali gotovi, da jim tržaški golob ne bo mogel več zleteti iz pesti. Hkrati pa se s takšno politiko vedno bolj strinjajo in povezujejo kominformovski glavarji z Vidalijem na čelu.

Spričo takšnega položaja ni po teh petih mesecih nič bolj potrebno, logično in nujno kot to, da se vse prizadeto tržaško prebivalstvo čimbolj strne v borbi proti tej politiki in da pri tem ni važna opredelitev po narodnosti pa tudi ne po političnem prepričanju. Še bolj nujno in logično pa je, da se tej politiki upremo tržaški Slovenci. Lahko trdimo z gotovostjo, da se tržaško prebivalstvo tega zaveda. Se z večjo gotovostjo pa lahko trdimo, da se potrebe po povečanju borbenosti in strnjenosti vsega slovenskega življa zavedajo tudi vsi tržaški Slovenci.

In medtem, ko se vodstvo Osvobodilne fronte trudi ter je doslej po 8. oktobru storilo vse, da bi bila ta pojačena borbenost slovenskega življa čim bolj enotna in zato čim bolj učinkovita, ne moremo trditi, da se vodstva tudi drugih strank, v katerih se organizirani Slovenci, ravnajo tako kot naše ljudstvo, ne glede na politično pripadnost, danes v tem usodnem zgodovinskem trenutku zahteva. Nimamo namena govoriti tu o tistih slovenskih janičarskih bersaljerskih in karabinjerskih vidalijevskih opričnikih, ki so se edini v vsem Trstu in vsej coni odzvali Vidalijevemu don kihotskemu klicu odkrite borbe proti enotam slavne Jugoslovanske armade, ki nas je preteklo jesen tako učinkovito zaščitila in nas rešila, da že danes ponovno ne ležimo v italijanskem imperialističnem suženjstvu. Ti izdajalski opričniki so enkrat za vselej dokazali, kaj so. Pač pa moramo povedati nekaj jasnih besed tistim, ki jim od vsega začetka ni bilo prav, da so nekateri njihovi vidni pristaši odšli s slovensko delegacijo tja, kamor jim je vse tržaško slovensko ljudstvo ukazalo, da morajo iti: k predsedniku naše matične države.

Ti ljudje so namreč v preteklem tednu šli tako daleč, da so sklenili izdajstvo nad slovenskim življem v Trstu javno pokazati. Ne enkrat, trikrat smo poročali v našem dnevniku, koga so pozklicali na svoj tradicionalni ples, in kako so ob tej priliki zatajili celo svoj lanski in predlanski slovanski pridevnik, da bi vendarle ponižno in pohlevno ter za vsa ko ceno, pa tudi najhujšo ceno, ki je na samem robu zatajevanja lastne narodne pripadnosti, privabili najrazličnejše rimske ekscelence, proti katerim so še pred kratkim dvigali visoko svoj glas. No, sedaj so pokazali svoje hinavstvo in demagogijo in odvrgli krinko. Posledice so bile in so neizbežne. Vsak njihov pristaš, ki je količkaj pošteno mislil in jim v dobri veri zaupal, je sedaj spregledal. Prišlo je tudi do javnih objavljenih in neobjavljenih izjav. Prepričani smo, da niso zadnje.

Prepričani pa smo tudi, da klečeplazci in poniglavci še niso izvedli vsega, kar so nameravali in še vedno nameravajo. Prav nobena tajna ni več v Trstu, da ...ijo: ne z delegacijo v Beograd, temveč v Rim.

Zato opozarjamo vse tržaške Slovence, naj tem gospodom dobro gledajo na prste; pozivamo predvsem vse tiste, ki morda v preteklem tednu še vedno niso spregledali, kam vodi izdajalsko hlinjenje in povezovanje s predstavniki rimskega imperializma. Pri tem naj ne pozabijo tudi, kako so te ekscelence ob pogledu na upognjeni hrbet reagirale: zaman je namreč prometna policija rezervirala prostor za parkiranje njihovih avtomobilov pred dvorano tradicionalnega plesa. In končno naj prisluhnejo tudi trenutno — in ne brez vzroka — izpremenjenemu tonu sedanjega predsednika rimske vlade, ki se mu je končno vendarle zdelo prav, da je (ne samo zaradi majavosti ministrskih stolčkov) zaenkrat opustil govorico groženj in izsiljevanja.

Pot tržaškega slovenskega ljudstva pa je jasna in ravna, čeprav strma in težavna. Po njej stopa kot vedno Osvobodilna fronta, ki ni bila nikoli navajena ne klečeplaziti ne upogibati hrbta.

Afera MacCarthy-Stevens odmeva v ZDA in v tujini

Eisenhowerjevo sporočilo republikanskim senatorjem - Predsednik demokratične stranke odklonil udeležbo na banketu, na katerem bi moral govoriti MacCarthy - Morrison o „mračni oblasti ameriškega senatorja"

WASHINGTON, 27. — Afera MacCarthy - Stevens povzroča vse večjo polemiko ne le v ZDA, temveč tudi drugod po svetu. V Ameriki pa spravlja v resno zadrego republikansko vlado, saj sta tako MacCarthy kot Stevens vplivna člana republikanske stranke; poleg tega pa povzroča ves škandal resno škodo ugledu vlade. Na drugi strani pa kaže, da je dobil «lovec na čarovnice» takšen vpliv, da tudi najvišji vladni organi le z oklevanjem posegajo vmes in se izogibajo vsaki jasni besedi.

Predsednik Eisenhower je sporočil danes voditeljem republikanske skupine v senatu svojo željo, da bi v bodoče vsi republikanski člani senatne podkomisije, ki ji predseduje MacCarthy, prisostvovali vsaki seji podkomisije. Doslej se je namreč običajno dogajalo, da je bil na sejah podkomisije navzoč samo senator MacCarthy.

Poleg tega se pojavljajo glasovi, da bi bilo treba z zakonskimi ukrepi določiti in omejiti pristojnost MacCarthyjeve podkomisije. Pristojnost in naloge te podkomisije so namreč doslej določene v zelo širokem in megleno označenem okviru, kar omogoča MacCarthyju, da jih razlaga na najbolj ekstenziven način in si prisvaja prerogative, ki sicer pripadajo najrazličnejšim zveznim organom.

Predsednik državnega odbora demokratične stranke Stephen Mitchell je danes odklonil vabilo na tradicionalni banket ob prazniku sv. Patrika v Chicagu ker je bil na banket kot govornik povabljen MacCarthy. «Nikoli ne bom delil kruha s človekom, ki je bil lažni pričevalec proti tridesetnim milijonom Američanov», je pisal Mitchell organizatorjem banketa, «kajti človek, ki je po krivici obtoževal ljudi izdajstva, ni vreden drugega kot zaničevanja svojih sodržavljanov».

Demokratični senator Fullbright pa je pozval Amerikance, naj berejo Leninova dela, da «bodo bolje razumeli Mac Carthyjevo delavnost». Svojo zahtevo je Fullbright postavil tudi v senatu in dosegel, da so na zapisnik dali naslednje Leninove besede, zapisane leta 1920: «... Ko bo ameriška buržoazija popolnoma izgubila glavo, bo sumila boljševizma tisoče in tisoče ljudi in ustvarjala panično atmosfero z razširjanjem alarmantnih zgodb o boljševiških zarotah».

Demokratični senator Herbert Lehman je v govoru v New Yorku ostro kritiziral delavnost senatorja MacCarthyja in Jennerja ter poslanca Veldeja, ki jih je označil za «črnoborzijance strahu in izsiljevanja». Lehman je poudaril, da so ti inkvizitorji povzročili notranja nasprotja v ZDA in «izpostavili Ameriko smehu tujine». Dejal je, da ima Amerika dovolj policije za podobne opravke in da je dolžnost sodišča, da preganjajo tiste, ki kršijo zakon, ne pa «raznih parlamentarnih komisij, ki hočejo biti obenem sodniki, porota in javni tožilec».

Iz Londona pa poročajo, da je podpredsednik laburistične poslanske skupine Herbert Morrison v nekem govoru v Plymouthu ostro napadel MacCarthyja. Dejal je, da «delavnost senatorja MacCarthyja sicer sama po sebi ni zelo važna in tudi uradno ne predstavlja ZDA, vendar pa škoduje ugledu te države». Bivši laburistični minister je označil afero MacCarthy-Stevens za «dogodek, ki ponižuje ameriško vlado», in dodal, da delovanje MacCarthyjeve podkomisije koristi samo kominformistom.

Glasilo laburistične stranke «Daily Herald» pa piše, da «ugled predsednika Eisenhowerja nikoli ni bil tako nizek» kot zdaj zaradi MacCarthyja in da «mračna oblast republikanske senatorja ni notranja ameriška zadeva, temveč nevarnost za skupno stvar». List nadaljuje, da se predsedniku Eisenhowerju doslej «ni posrečilo rešiti tega vprašanja» in da predsednik tudi «ni znal zavarovati ameriško javno življenje pred terorjem, ki ga uvaja MacCarthy». Eisenhowerju se ni niti posrečilo zavarovati vojske pred senatorjevimi terorističnimi metodami, piše laburistično glasilo.

Akonkagua osvojena

BUENOS AIRES, 27. — Šest francoskih alpinistov je včeraj prvič doseglo vrh Akonkague, ki je najvišji vrh Južne Amerike in meri 7130 metrov. Francozi so prodrli na vrh po južni strani hriba.

Kot pravijo zadnja poročila, vzpon ni bil tako težak, zato pa je vreme nagajalo pri povratku. Dva alpinista so prenesli v taborišče z zmrznjenimi nogami, pa tudi ostali imajo po telesu znatne zmrzline.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1945 izvršil IX. korpus NOV in POJ ofenzivne sunke v Vipavsko dolino

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, nedelja 28. februarja
Roman, Sebidrag
Sonce vzide ob 6.47 in zatone ob 17.49. Dolžina dneva 11.02. Luna vzide ob 3.47 in zatone ob 12.18.
JUTRI, ponedeljek 1. marca
Albin, Mojmir

ZAČASNA REŠITEV CONSKEGA PREDSEDSTVA

250 DRUŽIN BODO VSELILI v nekdanje zapore pri Jezuitih

Dosedanje prebivalce jezuitskih zaporov bodo preselili na Opčine - Pred obnovitvijo pouka na šoli pri Sv. Jakobu

Te dni smo poročali o sporočilu ZVU, da je dal poveljnik področja gen. Winterton conskemu predsedniku navodila za začasno rešitev stanovanjskega vprašanja 250 družin, ki so bile oškodovane ob zadnji burji in ki so jih zasilno nastanili v nekatera šolska poslopja. Conski poveljnik je stavil na razpolago tudi potrebna denarna sredstva. Na podlagi teh navodil je consko predsedstvo že začelo razgovore tudi z drugimi predstavniki oblasti za izdelavo skupnega načrta, kje in kako nastaniti omenjenih 250 družin.

Consko predsedstvo namerava zapletniti določene prostore za katere bo plačevalo najemnino. Za sedaj pa upajo, da bodo v nekaj dneh preselili vse begunce iz bivših zaporov pri Jezuitih na Opčine tako, da bodo lahko del teh prostorov stavili na razpolago za začasno stanovanje brezdomcev. Zvedeli smo, da je consko predsedstvo že izdelalo dokončni načrt in da bo vprašanje začasnega stanovanja 250 družin v nekaj dneh rešeno. Namen conskega predsedstva je priskrbeti prizadetim družinam dokaj ugodno začasno stanovanje, da se prepreči še v nadalje življenje družin v skupnih prostorih.

Sicer ne vemo v kakšnem stanju so prostori bivših zaporov pri Jezuitih, kjer so do sedaj živeli begunci, mislimo pa, da bi mogla biti ta rešitev res začasnega značaja, ker upravičeno dvomimo, da ti prostori ustrezajo potrebam za daljše bivanje družin.

Z novo namestitvijo omenjenih 250 družin bo šola pri Sv. Jakobu ponovno prosta in otroci bodo lahko ponovno začeli s poukom. Hkrati pa bi svetovali pristojnim oblastem, da se pozanimajo za stanje vseh od burje poškodovanih hiš in da posredujejo pri lastnikih, da jih takoj ko dovoli vreme popravijo. Če lastniki nimajo na razpolago dovolj denarnih sredstev, naj jim oblast v tem primeru pomaga, da bodo rešili vsaj tiste stanovanjske hiše, ki niso bile tako poškodovane, da jih ne bi bilo moč več popraviti. Na ta način se bo lahko večje število družin vrnilo v stara stanovanja.

SKLEPI CONSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Zvišana oskrbovalnine v pokrajinskih bolnišnicah

Na zadnjih sejah conskega upravnega odbora so med drugim odobrili sklep Občinske pdoporne ustanove v Trstu, s katerim je bilo določeno, da bo ustanova izplačala svojim upokojencem, ki so bili sprejeti v stalno službo po 1. juliju 1923, razliko med pokojnino, ki so jo dobivali od Zavoda za socialno zavarovanje in med pokojnino, ki jo prejemajo državni uslužbenci. Ta ukrep bo veljal vse dotlej, dokler ne bodo uveljavili novega pravilnika o pokojninah.

Nato so proučili proračun pokrajine za leto 1954. Pokrajinska uprava je pri sestavi proračuna sklenila, da bo tudi za leto 1954 aplicirala dodatni davek na nepremičnine, in sicer v znesku 120 lir za vsakih 100 lir davčne osnove na zemljiške davke ter 11 lir na vsakih 100 lir davčne osnove za hišne davke. Prav tako bo pokrajina izterjevala 5 odstotkov dodatka na kmečkih dohodkih, na občinskem davku na industrijo, trgovino in obrt ter 1.75 odst. na dohodninskem davku kat. G. ter 1.40 odst. za kat. C. 1. Da bi znižala primanjklaj, je morala pokrajinska uprava zvišati oskrbovalnine v bolnicah, ki jih upravlja, in sicer od 1. januarja dalje z bolnike pokrajinske umobolnice, pokrajinskega nevrološkega zdravilišča, oddelka postenkefaletikov ter bolnišnice za kronične bolnike. Prav tako so zvišali oskrbovalnino v pokrajinskem zavetišču za mladoletne «Sergio Laghi».

Conski upravni odbor je odobril poviške oskrbovalnin ter je priporočil odobritev proračuna in podelitev državne podpore za njegovo izenačenje.

Skupščina delavcev iz barake na sedežu Delavske zbornice

Na sedežu Delavske zbornice se je včeraj dopoldne zbralo nekaj delavcev iz barake ladjedelnice Sv. Marka. Na skupščini so obravnavali vprašanje skrčenja delovnega časa. Tajnik sindikata metalurških delavcev ES Semilli je poročal o položaju in obvestil delavce, da so predali spor o skrčenju delovnega časa urado za delo. Ni pa nakazal nobenih pravih perspektiv za rešitev krize.

Občinska javna dela v prvem šestmesečju

Tržaška občina ima v proračunu v prvih šestih mesecih za 600 milijonov lir raznih javnih del. Med temi deli so gradnja stopnišča k jezuitski cerkvi (S. Maria Maggiore), ki bo v režiji ustanove SELAD; obnova cestišča v Istrski ulici od Trga Baiamonti do občinskega stadiona pri Sv. Soboti, pri čemer bodo čez ulico zgradili nov most v smeri Ul. Soncini. Popravili bodo tudi cestišče v Ul. Enrico Toti in na Katinarski cesti. Napravili bodo nove ceste k ljudskim hišam IACP pri Sv. Ivanu, na Elizejskih poljanah in drugod. Prav tako bodo v mestnem središču pokrili cestišča z asfaltom. Razen teh del, ki so v proračunu, pa so sedaj v teku razna občinska javna dela v znesku 700 milijonov lir.

Ne mečite petard!

Županstvo opozarja, da je v smislu odloka od 28. XII. 1953 strogo prepovedano metanje petard na javnih ulicah. Proti kršiteljem odloka bo uveden predvideni kazenski postopek.

Razgovori s čitatelji o Primorskem dnevniku

Da poglobi stike s čitatelji, da izve za njih mnenje, pripombe in želje glede vsebine in ureditve Primorskega dnevnika in da z njimi izmenja tudi nekatere svoje poglede, izvirajoče iz dosedanjih izkušenj, ter da tudi ugotovi možnosti in nove načine za širjenje dnevnika med slovensko prebivalstvo predvsem v mestu, je uredništvo sklenilo izvesti neke vrste anketo na direktnih sestankih s čitatelji.

Uredništvo izhaja pri tem iz stališča, da je Primorski dnevnik sicer in predvsem glasilo Osvobodilne fronte, da kot tak stremi predvsem za uresničenjem programa OF, t. j. za narodno in socialno osvoboditev tržaških Slovencev in tržaških delovnih množic, da pa ima kot edini slovenski dnevnik na Tržaškem še posebno vlogo kot informator.

Pretekli četrtek je bil na sedežu I. okraja prvi tak sestanek. Udeležba je bila zadovoljiva, še bolj pa diskusija, ki je pokazala živo povezanost čitateljev z dnevnikom in ki je dala uredništvu nekaj dragocenih sugestij za izpopolnitev bodisi že obstoječih rubrik bodisi za uvedbo novih. Prisotni so izrekli tudi nekaj konstruktivnih kritičnih pripomb, ki jih bo uredništvo v največji možni meri upoštevalo. Tako so n. pr. prisotni čitatelji bili mnenja, da je treba še več pisati o gospodarski krizi in socialni borbi tržaškega delavstva, še z večjo budnostjo spremljati in razgaljati vse odkrite in podtalne iredentistične manevre na škodo slovenskega prebivalstva. Prisotni so izrazili tudi željo, da bi dnevnik pogosteje prinašal uvodne članke, v katerih bi bilo izraženo naše stališče do vseh važnejših aktualnih vprašanj, da bi dalje bolj kot doslej razkrinkaval izdajalsko vlogo bodisi kominformistov kot agneletovcev. Mnenja so bili tudi, da je treba posvečati več pozornosti ljudsko-prosvetnemu delovanju naših prosvetnih društev in zborov, da bi bilo koristno izpopolniti kulturno rubriko. Padla je tudi umestna pripomba o pomanjkanju vesti iz slovenske Koroške, o potrebi uvedbe «kotička uredništva» za odgovore.

Glede na dejstvo, da slovenska mladina le prerada sega po italijanskih «giornalinih» in podobnem otroškem čtivu so prisotni bili mnenja, da bi bilo potrebno uvesti stalni nedeljski otroški kotiček, da bi morali objavljati več križank in drugih ugank itd. itd.

Prisotni uredniki pa so poudarili potrebo po čim tesnejšem sodelovanju čitateljev z dnevnikom predvsem z dopisovanjem ter s signaliziranjem raznih dogodkov iz njihovega okolja, ki bi morali najti odmev v dnevniku itd. Prav tako so uredniki pojasnili težave, s katerimi se mora uredništvo boriti zaradi diskriminacijskega odnosa oblasti in raznih ustanov glede obveščanja Primorskega dnevnika, kakor tudi vrsto drugih problemov v zvezi z delom uredništva, s katerimi čitatelji niso seznanjeni.

Ker seveda ta sestanek ni mogel izčrpati vseh vprašanj bodisi zaradi svoje omejenosti zgolj na I. okraj bodisi zaradi pomanjkanja prisotnosti mladincev, kakor tudi logične odsotnosti čitateljev iz tržaške okolice, bo seveda podobne sestanke uredništvo priredilo, kot že rečeno, še po drugih okrajih in okoliških vaseh, kakor tudi z določenimi skupinami čitateljev, kot z delavci, prosvetarji, kmetovalci, mladinci itd.

Uredništvo želi da bi bili ti sestanki za izmenjavo misli in sugestij čim bolje obiskani, da bi tako čimveč pripomogli k izpopolnitvi našega dnevnika, da bi ta resnično zadostil željam in potrebam vseh slojev našega prebivalstva in čim uspešneje vodil borbo za naše narodne koristi in pravice.

USPELI PLENARNI SESTANKI NAPREDNIH ŽENA

ŽENE SE PRIPRAVLJAJO NA PROSLAVO 8. MARCA

Pri letošnjem praznovanju mora priti do izraza enotnost žena v borbi za rešitev vseh perečih problemov

Demokratične žene cone A se pripravljajo na proslavo svojega praznika 8. marca. V ta namen so imele v zadnjih dneh več uspelih plenarnih sestankov, med temi sestanek pri Sv. Ivanu, I. okraja, sestanek za center, pri Sv. Ani, na Kolonkovcu, v Nabrežini in v Saležu. Na vseh teh sestankih so žene obravnavale gospodarska in socialna vprašanja, predvsem pa seveda vprašanje sedanje gospodarske krize, vprašanje brezposelnosti in vprašanje emigracije tržaških brezposelnih v Avstralijo. Prav v zvezi s poslednjim vprašanjem se je med ženami raznih sektorjev in vasi razvila zelo živahna diskusija, v kateri so ostro obsodile pojav emigracije tudi med slovensko brezposelno mladino in pokazale zaradi tega veliko zaskrbljenost. Po njihovem bi morali vsi brezposelni — domačini ostati doma in tukaj odločno zahtevati delo, na delo v tujino pa naj gredo vsi tisti ezuli in begunci, ki jih iredentisti s podporo oblasti nasilno naseljujejo na slovenski zemlji. Izrazile so ponovno potrebo po čim večji enotnosti vseh žena v borbi za rešitev vseh teh perečih problemov, ki bi morala priti do izraza tudi pri praznovanju letošnjega praznika vseh žena.

Na vseh teh sestankih so se seveda pogovorile tudi o pripravah za letošnji 8. marec. Osrednja proslava bo na dan 8. marca v Skednju z uprizoritvijo dramske reportaže «Odločitev», več manjših proslav s kratkim kulturnim sporedom pa bodo žene same organizirale v raznih okrajih in vaseh.

PO VELIKI REKLAMI ...

Zadeva z „Mariposo" se bo še vlekla...

Pred mesecem smo poročali, da bodo v ladjedelnicah CRDA v Tržiču in verjetno pozneje tudi v ladjedelnici Sv. Roka v Trstu obnavljali ameriško potniško ladjo «Mariposa», ki ima 18.152 ton. Po prvih vesteh italijanskega izvora, katere je tukajšnji iredentistični tisk objavil z velikim poudarkom, je kazalo, da bo ladja prišla v kratkem iz Amerike v Trst. Sedaj pa poročajo iz San Francisca, da je ladja trenutno v ladjedelnicah družbe «Matson Shipyards Corporation» iz San Francisca, kjer obnavljajo stroje, kar bo po izjavah ameriških tehnikov zahtevalo okrog tri mesece.

Potniško ladjo «Mariposa» so nedavno kupili švicarski brodarji in jo preimenovali v «Homeric». Po končanih delih v ameriški ladjedelnici bo ladja priplula v Tržič, kjer bodo popolnoma obnovili notranjo ureditev, tako da bo sposobna za potniški promet. Skupni stroški te obnove bodo stali okrog 357.000 funtov šterlingov. Kot lahko ugotovimo na osnovi vesti iz San Francisca, bodo ladjedelnice CRDA obnavljale samo notranjo opremo in ne tudi pogonske motorje, ki jih obnavljajo v Ameriki Na ta način bodo tržaške ladjedelnice pri tem obsežnem delu popolnoma izločene.

Po predvidevanjih bo «Homeric» dokončno obnovljen v oktobru.

ŠE O PROSTORU ZA NOVO ŠOLO V SESLJANU

Prebivalci Sesljana in Vižovelj zahtevajo šolo v središču obeh vasi

Spomenica devinsko-nabrežinskemu županu je podpisalo 75 prebivalcev obeh vasi - Ožji odbor naj odstopi od svojega stališča

V nasprotju s stališčem devinsko - nabrežinskega župana in podžupana glede izbire prostora za novo šolo v Sesljanu, je zadnja številka «Demokracije» objavila pod naslovom «O novi šoli v Sesljanu» članek, ki vsem potrjuje upravičenost intervencije svetovalca tov. Skofa na zadnji občinski seji. Kot se naši čitatelji morda še spominjajo, je na tej seji tov. Skof odločno nastopil proti določitvi prostora za gradnjo nove sesljanske šole, za kar se je zavzemal občinski ožji odbor, ter zahteval, da se nova šola sezida na drugem mestu, in sicer v bližini stare.

Intervencija svetovalca tov. Skofa je takrat močno zbodla župana in podžupana Floridana, ki sta skušala ovreči njegovo stališče, pri čemer se je predvsem podžupan Floridan spozabil tako daleč, da je namesto protiargumentov uporabil besede, ki mu prav gotovo ne delajo časti niti kot podžupanu niti kot človeku, še najmanj pa kot šolniku.

Svetovalec tov. Skof je namesto odgovora započel z akcijo, ki dokazuje pravilnost njegovega stališča, saj je dejansko nastopal v imenu vseh prebivalcev Sesljana in Vižovelj ter je na seji občinskega sveta povedal le to, kar prebivalci zahtevajo. Sestavil je kratko spomenico, ki jo v naslednjem objavljamo:

«G. Josipu Terčonu, županu v Nabrežini.

Podpisani prebivalci Sesljana in Vižovelj smo zvedeli, da nameravate zidati novo šolsko poslopje nasproti bara «Eden» v bližini bara «Blažina».

To stavbeno zemljišče se nam ne zdi primerno za šolo; zato proti tej zidavi protestiramo, in sicer iz naslednjih razlogov:

1. je preblizu ceste, na kateri je velik promet in je zato v protislovju z ministrsko odredbo od 4. marca 1925;

2. ker je za male otroke prekoračenje ceste zelo nevarno;

3. zvočniki bližnjih barov bi motili pouk;

4. ni v središču vasi Sesljana in Vižovelj.

Prosimo Vas torej, da izberete drugo stavbišče, ki bi odgovarjalo predpisom in našim željam.»

To spomenico je podpisalo 75 prebivalcev Sesljana in Vižovelj, kar je pač najboljši odgovor, ki ga je svetovalec tov. Skof lahko dal članom ožjega odbora in še posebej podžupanu ter referentu za šolstvo

Clankar v «Demokraciji» skuša sicer opravičiti stališče ožjega odbora s tem, da pravi, da «če se je občinski svet že odločil za tako rešitev zidave novega šolskega poslopja, potem je treba doseči najprej tri oblastvene ukrepe.» po katerih bi morala zmanjšati vozila brzino, zgraditi podvoz ter postaviti hodnik, ki naj bi zavaroval pešce ter na ta način zagotovil varnost dohoda otrok v šolo in iz nje.

Pri tem pa moramo ugotoviti, da tega, kar naj bi izhajalo iz omenjenega citata, ni sklenil občinski svet, temveč je to bilo le stališče ožjega odbora. Po drugi strani pa moramo še omeniti iluzornost članka̧rja, ki predlaga citirane varnostne ukrepe, saj je vendar vsakomur jasno, da bi gradnja podvoza in hodnikov stala skoraj toliko ali pa še več kot sama šola.

Upamo, da bo po vsem, kar je bilo doslej o sesljanski šoli napisanega in prediskutiranega, ožji občinski odbor odstopil od svojega trmoglavega stališča ter skupno z ostalimi občinskimi svetovalci določil prostor, ki bo zagotovil varen dohod otrok v šolo ter pri tem upošteval razdaljo, ki bi jo imeli otroci od doma do šole.

ZADNJI ROK ZAPADE NEPREKLICNO 15. APRILA t. l.

Kako prijavimo vojno škodo?

V arhivih finančnega nadzorništva je že okrog 40.000 prijav - Posebne prijave za obnovitvena dela

Samo še dober mesec in zapadel bo rok za prijavo vojne škode. Večina prebivalcev je škodo sicer že prijavila in so njih prijave po zakonu veljavne ter jih sedaj ne morejo več dopolniti. Vendar je še precej oseb, ki še niso napravile predpisane prijave. Vse te imajo čas do 15. aprila, ko zapade zadnji rok.

Prijavo vojne škode je treba napraviti v dveh izvodih, kjer je treba navesti priimek in ime lastnika, ki je utrpel vojno škodo, opisati škodo in okoliščine, v katerih je nastala in končno oceniti škodo po cenah, ki so takrat veljale. Tema prijavama je treba priložiti še notarsko izjavo, ki se jo lahko napravi ali pri notarju ali na sodišču in v kateri štiri priče pod prisego potrdijo točnost navedb v prijavi; potrdilo o državljanstvu (italijanskem) oškodovanca in kazenski list. Za nepremičnine je treba poleg tega še priložiti posestno polo, ki jo izstavi katastrski urad.

Vse te dokumente izstavljajo omenjeni uradi brezplačno, samo navesti je treba, da se jih rabi za prijavo vojne škode. Ker je treba za izstavitev teh dokumentov tudi nekaj dni, opozarjamo vse tiste, ki škode še niso prijavili, da je rok 15. april nepreklican in da bodo vse poznejše prijave in pritožbe zaman.

Vsem onim, ki so vojno škodo prijavili pa sedaj ni treba napraviti nikakih prijav več, razen v primeru, če so že dobili od raznih ustanov sredstva na račun vojne škode. V takem primeru morajo sporočiti finančnemu nadzorništvu višino vsote in naslov ustanov, od katere so dobili sredstva.

Višje finančno nadzorništvo sedaj pregleduje vse prijave in lahko pričakujemo, da bo to delo trajalo precej časa, saj je v arhivih že okoli 40.000 prijav. Postopno bo finančno nadzorništvo poslalo oškodovancem posebna obvestila, kako je z njih prijavo. Takrat bodo morali Tržačani napraviti posebno izjavo, v kateri bodo zahtevali ugodnosti, ki veljajo izključno za Trst. Tukaj bodo namreč pomnožili vrednost vojne škode s 15, medtem ko v Italiji samo z 10.

Do začetka junija pa je čas za napraviti izjavo, če misli lastnik poškodovanega poslopja ali lastnine, ki je služila pri izvrševanju neke dejavnosti, to lastnino obnoviti in zahtevati zato posebno pomoč. Če lastnik do junija ne bo napravil te izjave, bo namreč upravičen samo do odškodnine, ki pa je znatno nižja kot pomoč za obnovo. Vendar je za to izjavo še dovolj časa, saj je rok dovolj dolg.

Avtorji 4 tatvin prijavljeni sodišču

Policija je prijavila sodišču 25-letnega Antonija Giudice iz Ul. S Cilino 16 in 26-letnega Leonarda Porcellija, ki se že nekaj časa nahaja v koronejskih zaporih, pod obtožbo, da sta skupno izvedla 4 tatvine v trgovine raznih tržaških trgovcev (Verbitz, Calzoleria Triestina, Record confezioni in Marija Pancera vrd Cillo). Poleg obeh tatov, ki sta vdirala v trgovine med opoldanskim počitkom, so prijavili zaradi iste obtožbe tudi 21-letnega Marija Scucimarra iz Ul. Zorutti, medtem ko so 59-letno Marijo Trevisan vd. De Marchi iz Ul. Marconi 18 prijavili zaradi nakupa ukradenega blaga. Vsi so sedaj v zaporih.

Ljudska prosveta

PROSVETNIM DRUSTVOM SHPZ

Vse pevce naših pevskih zborov opozarjamo na koncert moškega pevskega zbora «Ivan Cankar» in Tržaškega kvinteta, ki bo v Avditoriju danes 28. februarja ob 17. uri.

Razna obvestila

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Danes 28. t. m. običajni sestanek od 9. do 12. ure. Želja odbora je, da se vsi filatelisti, ki so se javili kot novi člani javijo v klubu, da izvršijo vse formalnosti glede vpisa, ker bo 7. marca t. l. občni zbor kluba.

Akademski klub «Jadran» čestita novima doktorjema ekonomije

NEDI TROST *in* TONETU GASPERSICU,

ki sta včeraj promovirala na ekonomski fakulteti v Trstu.

Čestitkam se pridružuje «Primorski dnevnik».

SPRETEN GOLJUF V ROKAH PRAVICE

Lažni avstrijski konzul izvabljal od žrtev denar

Naivnežem je obljubljal delo, za pripravo dokumentov pa je sprejemal denar

Policija je te dni prijavila sodišču 25-letnega Nerea Trosta z Lonjerske ceste, ki se je izdajal za tajnika avstrijskega konzula v Trstu in je tako z izjavami o prijateljstvu z raznimi vidnimi osebami ogoljufal več mladeničev, ki so iskali zaposlitev. Trost je vsakemu obljubljal delo in s tem izvabljal razne vsote denarja, ki naj bi po njegovih izjavah bile potrebne za ureditev dokumentov in ostalih potrebnih listin. Tako so v spretno nastavljeno mrežo padli 19-letni Iginio Abenzi iz Ul. Manzoni 8, ki je plačal 4.420 lir, 20-letni Renato Graziati stanujoč istotam, ki je bil prevaran za isto vsoto, 19-letni Bruno Godas iz Ul. S. Giusto, ki je za «dokumente» potrebne za njegovo vkrcanje na kako ladjo izplačal kar 8 tisoč lir. Končno je Trost prevaral z isto obljubo za 4.420 lir tudi Ivana Kristančiča iz Ul. Manzoni 8.

1.200 kg cigaret pod tovorom drv

26. t. m. so agenti finančnega preiskovalnega odseka ob 17.15 zaradi upravičenega suma tihotapskega delovanja ustavili na vogalu Ul. Coroneo z Ul. Palestrina tovornik «Alfa Romeo» s prikolico z evidenčno tablico TS 8210.

Tovornik, ki je bil naložen z lesom je prišel ilegalno iz Jugoslavije Med pregledom so agenti našli pod tovorom drv 1.200 kg ameriških cigaret. Aretirali so 3 osebe, medtem ko so tovornik in cigarete zaplenili.

Preiskavo še nadaljujejo z namenom, da odkrijejo ostale morebitne pomagače.

Rešilni avto jo je poškodoval

V trenutku ko je 46-letni Olivio Spacal s Kolonkovca, ki je bil za volanom rešilnega avta INAM, ritensko zavozil, je oplazil 69-letno Marijo Miani iz Ul. Molin a Vento, ki je tedaj prišla iz nasprotne smeri. Ker se je ženska pri padcu ranila, jo je Spacal naložil v avto in jo odpeljal v bolnico, kjer so jo zaradi zloma lopatice in manjših ran pridržali s prognozo okrevanja v 25 ali 30 dneh na ortopedskem oddelku.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROČILI SO SE: uradnik Luigi Venuti in uradnica Giancarla Vigano, mizar Alberto Cavaliero in šivilja Arianna Viotto, mizar Josip Ferluga in gospodinja Olga Hvalica, uradnik Alfeo Giraldi in uradnica Lidia Mattiazzo, barist Armando Mortean-D'Atri in gospodinja Brigida Marcon Rosi.

UMRLI SO: 78-letna Libera Gasperi, 61-letna Anna Pizzamus dv. Vascon, 75-letni Ivan Skabar, 75-letna Katarina Raimondi vd. Giadrossi, 71-letni Antonio Stefani, 80-letna Elizabetta Lucchini vd. Basso, 58-letni Enio Ermani, 64-letni Salvatore Ontario, 68-letna Marija Schlaunich vd. Steinbach.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 11,9, najnižja 5,7, ob 19. uri 10,3, zračni tlak 1009,8 stalen, vlaga 69 odstot., veter 3 km sever-vzhod, padavine 1,0, nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 5,7 stopinj.

LOTERIJA

BARI	53	83	48	87	66
CAGLIARI	52	54	19	85	81
FIRENZE	59	23	10	64	6
GENOVA	44	45	76	35	64
MILANO	45	38	1	48	18
NAPOLI	27	43	11	25	56
PALERMO	65	64	70	51	81
ROMA	40	30	82	8	90
TORINO	23	19	39	18	83
VENEZIA	68	8	1	21	52

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

Ob 7.30 iz Benetk s 1388 t raznega blaga jug. ladja «Dinara»; ob 14. uri iz Barija s 1182 olja ital. ladja «Alcor»; ob 21.15 iz Benetk s 316 t raznega blaga turška ladja «Hope».

Ob 8.00 uri proti Benetkam z 296 t raznega blaga in 21 potniki ital. ladja «Enotria»; ob 11.40 proti Ravenni z 212 t bencina ital. ladja «Maria M.»; ob 11.40 prazna proti Neaplju ital. ladja «Volterra»; ob 13.45 proti Port Saidu z 2000 t raznega blaga ital. ladja «Valprato»; ob 15.30 proti Reki s 1350 t raznega blaga jug. ladja «Dinara»; ob 24.00 uri proti Benetkam s 726 t raznega blaga ital. ladja «Vesuvio».

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. dell'Orologio 6; Signori, Trg. Ospedale 8; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 28. februarja 1954 ob 16. uri gostovanje na KONTOVELU s Filipičevo mladinsko igro

„Bratovščina sinjega galeba"

Danes 28. februarja 1954 v dvorani AVDITORIJA ob 17. uri

koncert

MOSKEGA ZBORA PD «IVAN CANKAR»

pod vodstvom Vlada Švare. — Sodeluje Tržaški kvintet pod vodstvom Karla Boštjančiča.

PROGRAM:

F. Juvanec: Zemlja slovenska.
Z. Prelovec: Oj Doberdob
J. Ipavec: Imel sem ljubi dve.
A. Svetek: Pod noč.
V. Mirk: Šumi potok, šumi.
V. Mirk: Jutro.
J. Ravnik: Kam si šla.
Narodne pesmi v priredbi
Z. Prelovca: Hišica pri cest' stoji.
P. Kernjaka: Ti puobeč ja k'ne lumpej.
Vl. Švare: Dobil sem pisemce.
P. Kernjaka: Juhe, pojdamo v Škofče.
Vl. Švare: Vihar na Volgi.
F. Marolta: Ribniška.
Kvintet
A. Foerster: Razbita čaša.
J. Pavčič: Polka je ukazana.
F. Adamič: Vse rožice rumene.
F. Marolt: Dol za vaškim gričem.
H. Volarič: Nos.

Vabila so na razpolago od 11. do 13. in od 14. do 16. ure na sedežu SHPZ v Ul. Roma 15/II.

KROG TRŽAŠKIH SLOVENK

bo imel v četrtek 4. marca 1954 ob 20.30 ure v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15/II. svoj

drugi predavateljski večer

Govoril bo dr. BARTOL o temi: «Dve nasprotni smeri v slovenski literaturi».

Toplo vabljeni.

MLADI in STARI so vabljeni na

pustno zabavo s plesom

danes 28. februarja in v torek 2. marca 1954 od 20.30 ure v prenovljeni škedenjski kino dvorani.

Igral bo prvovrstni orkester. — Za pijačo in prigrizek bo skrbel dobro založeni bife.

Vabljeni vsi, ki si želijo veselega razvedrila.

Danes 28. februarja 1954 bo od 16. do 18. ure v prenovljeni kino dvorani v Skednju

otroška pustna zabava

Vstop je prost.

Jutri 1. marca 1954 od 22. ure dalje

pustna zabava škedenjskih trgovcev in obrtnikov

Vstop le z vabilom, ki se lahko dobi pri kino blagajni danes.

V dvorani bo zakurjeno.

PROSVETNO DRUŠTVO «IGO GRUDEN» iz NABREŽINE

vabi vse mlade in stare na

PLES

ki bo danes 28. t. m. in na pustni torek od 20. ure dalje v dvorani kulturnega doma v Nabrežini.

Igra dober orkester.

Za pijačo in prigrizek poskrbljeno.

Izšla je «NAŠA ŽENA» štev. 2 z zanimivimi članki.

V prodaji je pri razprodajalcih «PRIMORSKEGA DNEVNIKA».

Cena 75 lir.

KADARKOLI

se Vam zdi in ne samo v začetku meseca se lahko naročite na

«PRIMORSKI DNEVNIK»

Dovolj, da telefonirate na štev. 37338 ali da izročite Vaš naslov našemu raznašalcu.

KINO

Excelsior. 14.30: «V ljubezni se greši v dveh», C. Greco, G. De Lullo.
Fenice. 14.30: «Morsko obrežje», M. Carol, R. Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Nazionale. 13.30: «Sto let ljubezni» A. Fabrizi, V. De Sica.
Filodrammatico. 14.30: «Sirota brez nasmeška», G. Garson, W. Pidgeon.
Arcobaleno. 13.30 «Meč in vrtnica», R. Todd, G. Johns. Walt Disneyev film.
Auditorium. 14.30: «Ogenj v Kartagini», Rondha Fleming.
Astra Rojan. 14.30: «Norčija grmenja», J. Stewart, Y. Dru.
Cristallo. (Trg Perugino) 14.00: «Junaki iz sto legend», P. Henreid, J. Sutton, H. Gilbert.
Grattacielo. 14.00: «Teresa Raquin» S. Signoret, R. Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Alabarda. 13.30: «Aida», Sophia Loren.
Ariston. 14.00: «Princ - tat», T. Curtis, P. Laurie.
Armonia. 13.45: «Oddaljeni bobni» G. Cooper, M. Aldon.
Aurora. 14.30: «Morski ropar Barbanera», L. Darnell, R. Newton.
Garibaldi. 14.00: «Srebrni bič», D. Robertson, R. Calhoun.
Ideale. 14.30: «Kapitan fantazma», F. Latimore.
Impero. 14.00: «Nočni paradiž», M. Gaynor, S. Brady.
Italia. 15.00: «Aida», Sophia Loren
Viale. 14.30: «Neka ženska prosi», A. Arnova, O. Toso.
Kino ob morju. 14.00: «Bedniki», film posnet po romanu V. Hugoja, M. Rennie in D. Paget.
Massimo. 14.30: «Drama v Kasbahu», G. Raft.
Moderno. 14.00: «Žensko hrepenenje», B. Stanwyck.
Sv. Marko. 14.00: «Proti vsem zastavam», E. Flynn.
Savona. 14.00: «Ključi nebes», G. Peck.
Secolo. 16.00: «Oprosti mi, če sem grešila», J. Fontaine.
Vittorio Veneto. 14.00: «April v Parizu», D. Day.
Azzurro. 14.00: «Samotna zvezda», C. Gable.
Belvedere. 14.00: «Svet v mojih rokah», G. Peck, A. Blyth.
Marconi. 14.30: «Nahajamo se v pasaži», N. Pizzi.
Novo cine. 14.00: «Zaklad svete reke», J. Payne.
Odeon. 13.45: «Razbojnik iz Tacce di Lupo», A. Nazzari.
Radio. 14.00: «Ivanhoe», B. Taylor.
Venezia. 14.00: «Luisianski ribič», M. Lanza.

RADIO

NEDELJA, 28. februarja 1954.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

8.30 Lahke melodije; 8.45 Kmetijska oddaja; 9.45 Nekaj skladb za čelo; 11.15 Priljubljene melodije; 12.00 Operni dueti in zbori; 13.00 Glasba po željah; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 15.30 Koncert pevskega zbora iz Plavij; 15.50 Bartok: Dva romunska plesa; 16.00 Malo za šalo - malo zares, nato priljubljene melodije; 17.00 Slovenski motivi; 18.00 Debussy: L'enfant prodigue; 18.39 Melodije iz filmov; 19.30 Ciganski motivi; 20.05 Operetne melodije; 20.50 Slovenski motivi; 21.15 Grieg: Suita Holberg; 21.30 Verdi: Otello, 1. in 2. dejanje; 22.40 Večerni ples; 23.30 Glasba za lahko noč.

TRST I.

14.30 Orkester G. Conteja; 17.00 Pesmi s IV. festivala v San Remo; 17.30 Simfonični koncert; 20.45 Ciganska godba; 21.05 Glasbeni variete; 22.30 Koncert pianista E. Del Puoyoja.

PONEDELJEK, 1. marca 1954.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahka glasba; 13.00 Slavni pevci; 13.30 Lahke priljubljene melodije; 14.00 Lahke melodije igra F. Russo; 14.15 Kulturni obzornik; 14.25 Folklorni plesi; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Mozart: Koncert št. 5. za violino in orkester; 18.40 Paul Dukas: La Peri; 19.00 Mamica pripoveduje; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sportni komentar; 20.15 Melodije iz revij; 20.45 Giannini: Koncert za trobento in orkester; 21.15 Melodije današnjih in preteklih dni; 22.00 Verdi: Otello, 3. in 4. dejanje; 23.30 Polnočna glasba.

PROSVETNI DRUŠTVI «VOJKA SMUC» in «PINKO TOMAZIČ»

priredita danes 28. februarja 1954 ob 21. uri in ponovita v torek 2. marca 1954 v društvenih prostorih v Ul. Roma 15/II.

pustno zabavo

Igral bo prvovrsten orkester.

Maske zaželene.

Vabila so na razpolago pri SHPZ v Ul. Roma štev. 15/II.

V torek 2. marca 1954 ob 15.30 ponovitev

otroške maškarade

Vljudno vabljeni.

ŠENTJAKOBSKO PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR» Ul. Montecchi 6/IV

vas vabi na

družabni večer

ki bo danes 28. t. m. od 20.30 ure dalje

Na pustni torek 2. marca 1954 od 21. ure dalje

veselo pustovanje

na katerem bo dovolj zabave za staro in mlado.

V torek 2. marca 1954 pa bo od 15. do 18. ure

otroško pustno rajanje

Vstop prost!

Izšla je sedma številka reprezentativne umetniške revije

„JUGOSLAVIJA"

posvečena Bosni in Hercegovini.

Dobite jo v srbohrvaškem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku.

V prodaji je v slovenskih knjigarnah v TRSTU, GORICI in SESLJANU ter pri važnejših razprodajalcih časopisov v Trstu.

CENA 750.— LIR

Mamice,

razveselite vaše malčke s «CICIBANOM» in «PIONIRJEM» štev. 6.

Vsak stane samo 20 lir in je v prodaji pri razprodajalcih «PRIMORSKEGA DNEVNIKA».

RAZPRODAJA OBRABLJENEGA LESA IN LESA ZA KURJAVO.

Prodam tudi na drobno po absolutno konkurenčnih cenah na trgu pred Lloydovim stolpom.

Urnik ob delavnikih od 8. do 17. ure; ob praznikih od 8. do 12. ure.

Blago je izven carinskega območja.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Josipa Curka darujeta družini Kariš in Sancin 2.000 lir za Dijaško Matico.

Ob prvi obletnici smrti predrage Zore Jerman, daruje sestra Nada Ferletič 1.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Franca Subana daruje Stranca Franc 500 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina gospe Marice Stepančič - Gregorič daruje Alojz Godina 500 lir za Dijaško Matico.

Mali oglasi

Tiskan časopisni papir v dobrem stanju prodamo po ugodni ceni. — Naslov na upravi lista.

DRUŠTVENA GOSTILNA V GABROVCU išče gostilničarja. Ponudbe sprejema odbor društvene gostilne v Gabrovcu vsak dan od 18. do 20. ure do 14. marca t. l.

SLOVENSKA DRUŽINA išče pridno pomočnico za hišna dela. Naslov na upravi lista.

NAJMODERNEJŠI SIVALNI STROJ z nadomestnimi deli prodam za 32.000 lir. Moderniziram in popravljam z jamstvom, šivalne stroje vseh znamk. Velika izbira modernih omaric. Trgovina na Gramacini, Trst, Largo Barriera Vecchia 10.

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

13. in 14. marca 1954 izlet v NOVO GORICO KANAL OB SOČI MOST NA SOČI TOLMIN in na REKO
Vpisovanje do 4. marca.

19., 20. in 21. marca 1954 tridnevni izlet v LJUBLJANO

19., 20. in 21. marca 1954 dvainpoldnevni izlet v BUZET DRAGUČ PAZIN
Vpisovanje do 9. marca.

20. in 21. marca 1954 dvodnevni izlet v MATERIJO OBROVO PODGRAD

Vpisovanje do 11. marca pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

Hans Marereel (Belgija) Zongler

Ljubljanski Moderni galeriji je velika mednarodna razstava lesorezov «Xylon» (Pod tem imenom je znano mednarodno društvo lesorezcev.) Razstava je bila najprej v Svici, kamor pa so jo nekoliko okrnjeno prenesli najprej v Ljubljano. Na razstavi so zastopani umetniki iz Anglije, Avstrije, Belgije, Finske, Francije, Italije, Jugoslavije, Mehike, Nemčije, Nizozemske, Saarskega ozemlja, Švice, ZDA. Trst predstavljata na tej razstavi August Černigoj in Lojze Spacal.

POTREBEN JE KULTURNI SKLAD

Kulturne ustanove uživajo povsod podpore iz javnih sredstev. Kjer živi več narodov na istem ozemlju, kakor v Švici, Belgiji, Jugoslaviji in drugod, se vsaka narodnost upošteva sorazmerno. Na Svobodnem tržaškem ozemlju se to je v pasu B za slovensko, italijansko in hrvatsko prebivalstvo. V pasu A se pa izvaja predvsem za italijansko prebivalstvo. Iz javnih sredstev se podpira občinsko gledališče, v katerem igrajo razne družbe in kvalje in včasih tuje družbe, vzdržujejo se mestna knjižnica, konservatorij Tartini, muzej in druge italijanske kulturne in raziskovalno-prosvetne ustanove (ENAL itd.).

Kdor odloča o uporabi javnih sredstev za kulturne ustanove v pasu B, je dozdaj prezrl, da ima tudi slovenska tretjina prebivalstva. Na kulturnem področju nam po vojni niso bile — razen šole — povrnjene krivice, ki jih je prizadejala Italija. Tukajšnja oblast ne bo, da ni ničesar ali pa malo storila, da bi Slovenci na Tržaškem kulturno zaživeli. Ne, pri obnovi našega kulturnega življenja smo naleteli povsod na nerazumevanje in celo na sovražno zadržanje.

Združenim silam in naporom se je treba zahvaliti, da smo obnovili in obdržali naše ustanove v glediških, glasbeni in znanstveni zvrsti, v založniški dejavnosti ter v ljudski prosveti.

Slovensko prebivalstvo ima pravico, da se z njim ravna kakor z italijanskim glede dodeljevanja javnih sredstev. Potegovanje za potrebe slovenskega kulturnega življenja bo se bo kakor doslej, da bo mu popravi krivica, ki mu je zgodila s požigom uničenja doma in z odvzemom ljudskih domov in drugega ljudske imovine ali fašistično vladavino. Vsak Slovenec mora misliti na to, da slovenska kulturna rast ob dolgotrajnim prizadevanjem za dosego odškodnine ne zaostane.

S tem smislu se še zmeraj premagujejo razne ovire in težave, ki bi te kulturne težnje rade onemogočile. V tem smislu morajo tržaški Slovenci prav resno in stvarno misliti na to, da so kulturne ustanove naše in da jim pomagati pri njihovem vzdrževanju vsakdo po svojih možnostih in moči.

V prvih dveh desetletjih tega stoletja so živeli Slovenci v nekoliko drugačnih razmerah, ker so imeli gospodarsko svobodnejši in enakopravni in niso trpeli fašistični razredni zakoni, ki so jih vedno zmeraj v veljavi. Kljub temu pa so si ustvarili s požrtvovalnostjo in požrtvovalnostjo in ustvarili narodni dom, gledališče in druge kulturne ustanove. Danes so pogoji težji. Zato je treba misliti na druga sredstva, da ohranimo in dalje razvijamo, kar smo si po vojni znova ustvarili. Poleg nenehne borbe za popolno politično, gospodarsko, prosvetno, kulturno in jezikovno enakopravnost mora vstati iz naše narodne zavednosti sklep, da hočemo še žrtvovati čas in sredstva za nadaljnje razvijanje naših kulturnih ustanov. Poznamo težke gospodarske razmere naših ljudi, vemo pa tudi, da smotrna razdelitev bremen lahko rodi povoljne uspehe. V današnjih težavah je treba misliti na kulturni sklad, ki naj omogoči rednejše življenje in rast kulturne dejavnosti.

Tako postanejo naše kulturne ustanove še bolj ko do zdaj splošna kulturna last, na katero bodo Slovenci kot posamezni in kot skupnost ponosni, za katero si radi tu in tam kaj pritrgajo, se kakšnemu nepotrebnemu užitku odpovedo, samo da bodo slovenske kulturne ustanove uspevale. Tako bo današnji rod v zelo težkih razmerah dokazoval, da po narodni zavesti, odločnosti, iznajdljivosti in požrtvovalnosti ne zaostaja za tistim, ki je v začetku tega stoletja polagal temelje za dostojno kulturno izživljanje tržaških Slovencev na domačih tleh.

S takimi napori in ob izpodbujajoči podpori rojakov iz matične države smemo upati, da se nekdanji in današnji sovražni naklepi naših nasprotnikov izjalovijo in se naše kulturne ustanove skozi današnje trde dni brez velikih izgub prebijejo v boljše čase, ki morajo priti, če bomo znali vztrajno zahtevati vse, do česar imamo pravico.

Dr. ANDREJ BUDAL

DEVINSKI:

LEPA VIDA

Je Vida v portu prala kup perila,
a srce mlado v dalj je poželelo.
Glej ladjo!.. Klic vabljiv in jadro belo..
je dom, moža in dete zapustila.

Si z begom je palače pridobila,
bogastvo v težko svilo jo odelo;
a srečna ni, srce je neveselo,
je Vida prvo solzo potočila.

Čez morje gleda: sliši jok otroka,
donaša val ji bolni krik moža·
V obupu Vida žalostno zastoka,

domov, čez morje, bi spet rada šla.
Tujina mrzla je, ne vidi joka,
zaman jo čakajo devinska tla.

KAKO SO PISALI LJUBLJANSKI LISTI OB GOSTOVANJU SNG IZ TRSTA V LJUBLJANI

Ena izmed najboljših uprizoritev «Pohujšanja»

V Ljubljani so priznali tudi prvenstvo tržaški uprizoritvi Zemljanove «Odločitve», pri čemer poudarjajo važno vlogo kontovelskega dialekta

Ob gostovanju SNG v Ljubljani so vsi tamkajšnji listi prinesli zelo ugodne kritike o uprizoritvi «Pohujšanja v dolini šentflorjanski» in nekateri tudi o Zemljanovi «Odločitvi». Objavljamo nekatera teh poročil (več ali manj skrčena). Tako piše Herbert Gruen v «Naših razgledih» 20. febr.:

Gledališke značilnosti tega svojstvenega, malone edinstvenega delovnega kolektiva, umetniškega organizma in kulturnopolitičnega inštituta bi bilo mogoče opredeliti s sledečimi (v sebi protislovnimi) kratkimi formulacijami:

Komorni ansambel — z reprezentančnim («panoramskim») repertoarjem.

Studiozni napori skrbnih gledaliških težav — in v isti sapi mladostna eksperimentatorska ihta.

Zavest kulturnopolitičnega, lokalno opredeljenega poslanstva — združena s hotenjem po organski soustvarjalnosti z vso narodno gledališko kulturo.

Stremljenje po graditvi enotnega, ne individualno mozaičnega, temveč niveliranega ansambla — okoli nosilnih točk treh, štirih izjemnih igralskih osebnosti.

Nacionalno reprezentativno, ne osebno-programsko stilno hotenje — ob očitnem pečatu ene motorne osebnosti.

Ko zasledujemo delovanje tega gledališča: po poročilih, po gledaliških listih ki včasi le prodirajo tudi do nas, in po redkih letnih gostovanjih v Ljubljani — moramo ugotoviti, da so ti kulturni mejaši že davno prerasli prvo etapo, ko smo jim peli same patriotične hvalnice v slogu «Mal položi dar domu na oltar» ali «Vodo bi v Savo nosil...» S trudom, vztrajnim, napornim in resnobnim delom — ne le narodnoobrambnim, temveč tudi *gledališkim* — so si že zdavnaj priborili pravico do strokovne kritike, interpretacije in portretiranja.

V sedanji sezoni je opazen znaten premik v repertoarnih načelih. To je že izjavil umetniški vodja sam v nekem intervjuju: *Naš repertoar je bil doslej predvsem panoramski, da bi z njim nadomestili, kar je bilo v preteklosti zamujenega. Zdaj pa se čedalje bolj kristalizira ter dopolnjuje z modernimi deli.* Reči bi torej mogli, da je bilo SNG za STO doslej gledališče nacionalno-reprezentančnega tipa, a da se zdaj postopoma preoblikuje v tisti novi, za naše pokrajinske centre značilni tip, ki ga smemo označevati kot dokaj posrečeno kombinacijo, morda celo že sintezo «bulvarnega» in «modernega nacionalnega» teatra. *Hamlet* na prostem in nekonvencionalno *Pohujšanje*, pa *Vasa Železnova* in *Narodni poslanec*, in zopet *Vsakih sto let*, *Zločin na Kozjem otoku* in *Od raja pa do danes*, ne nazadnje pa tudi oživljena *Odločitev*: — grupacija teh raznorodnih naslovov v enovit sezonski repertoar dovolj nazorno ilustrira omenjeni postopni preokret.

Gledališče takega tipa potrebuje predvsem dveh na oko protivnih pogojev: stalnega, dnevnega, drobnega, vztrajnega, urejenega dela — in živahne mladostno zagnane, programsko individualne, umetniške voditeljske osebnosti. Prvo dokazuje — kljub neurejenim, pionirskim zasilnim delovnim pogojem — že samo število premier in predstav; drugo moremo zaslutiti, če beremo v preglednem gledališkem listu, da je izmed sedmih uprizoritev štiri režiral umetniški vodja sam.

In če si ogledamo obe predstavi, s katerima je gledališče gostovalo v Ljubljani (6.-12. II. v MG, 14. II. v Drami), si tudi že lahko rekonstruiramo nekatere stilne in metodične karakteristike, ki jih ima ta «spiritus movens».

Tekstna izdelava — na bazi «psihološkega realizma», toda z znatnimi prilivi moderne romantične muzikalnosti po sledovih nemškega ekspresionizma — je solidna; smiselnih napak in nelogičnosti v govorjenju praktično ni opaziti. Poglavitni ustvarjalni napor pa vendar ni usmerjen v besedico, temveč v izmišljevanje pantomimičnih, mizanscenskih in rekvizitivnih domislic, vsekdar duhovitih in — če jih gledamo izolirano — neoporečenih, toda v kompoziciji celote včasih (!) malce nedisciplinirano, nekontrolirano izrabljenih. Koncipiranje nosilnih likov je često drzno novotarsko, presenetljivo, toda vedno domišljeno do kraja in zato prepričljivo.

Janova revolucionarna inscenacija *Pohujšanja* je enkrat za vselej onemogočila konvencionalne, zmedeno «realistične» in alegorične interpretacije te najbolj genialne slovenske drame, te blesteče-bridke, igrivo-fantastične scenske pravljice, ker je dokončno nakazala (dasi ne izčrpala) edino pravilno možnost: neracionalni, vizionarno bizarni surrealizem brez težnje po suhoparnem alegoriziranju. Tržaška uprizoritev je morala iti samo dalje — in to je tudi storila. S spretnim kontrastiranjem je dosegla — dasi so bile karikature rodoljubov v posameznostih manj groteskne — vendarle še bolj bolečo disonanco: ljubljanski Peter in Jacinta sta «stopala skozi blato z neomadeževanimi čevlji»; v tržaški uprizoritvi pa gledalce neprestano bije v obraz živi očitek: «Lejte, nečedniki, kako pljuvate po lepoti, mar vas ni sram, vas nič ne boli srce, ko govnate po umetnosti in ljubezni?!» Da bi bil ta dojem le kar se da močan, se pojavi že v prvem dejanju med Konkordatovim pripovedovanjem na gornjem prizorišču ilustracija: prostorno docela nelogična (le malo kasneje se namreč isto mesto izrabi kot realno prizorišče eksterijera, ne več kot kraj irrealnih prividov) — toda zavoljo tožiteljske vneme pretresljivo sugestivna. Tako je tudi — čeravno po analizi značaja dokaj samovoljno — Sviligoj spremenjen iz pohlevnega ubožčka v Petrovega najmogočnejšega nasprotnika, v «varuha narodne kulture». Iz tega občega koncepta (in ne samo iz igralčeve mladosti) je prav tako — vsaj delno — razumljiva zamisel Petrovega značaja, ki mu zlasti v prvem dejanju manjka nekaj več humorja, pa je zato v velikih tiradah drugega dejanja toliko bolj simpatično zanosit, ko s skrajno. že kar avtoironično resignacijo pojo, tragične arije o socialnem razočaranju osamljenega umetnika. Največji razliki nasproti kanoničnemu pojmovanju pa sta se pokazali osuplim gledalcem v zasnovi obeh nadnaravnih figur. *Jacinta* ni več južnjaška divja omama, temveč lirični sen slehernega moškega, inkarnacija vsega tistega, kar se — rudimentalno — pojavlja v vsaki lepi ljubezni, a kar si — idealno — vsak moški samo neutešeno želi v celovitosti: popoln spoj materinsko statične dobrote in razuzdane nepreračunljivosti ljubimkanja, «otrok», «svetnica», «kraljica», «kmetica»... A *Zlodej* zopet ni več klavrni ‚kancelist', temveč mednarodni hohštapler, signor Cipolla, velik šarlatan s kretnjami potujočega čarovnika (in tudi s temu primernim frakom in pelerino), tako da je njegovo ponižanje v tretjem dejanju še bolj podobno, še bolj zmagovito, edina tolažba v tej žalostni zgodbi...

Pri nekaterih domislicah režiser vztraja, čeprav v danih razmerah realizacija ni dosledno mogoča ali vsaj ne dovolj brezhibna; nad nekaterimi se — ker so izvirne — tako navdušuje, da jih ne mara žrtvovati, čeprav se povsem dosledno ne ujemajo niti s celoto lastne zamisli; do kakšnih métierskih umetnij se je zmožen povzpeti, pa je najlepše dokazal z edinstveno kompozicijo erotičnih okretov in objemov, položajev in gest v drugem dejanju: vsak mikroskopski premik ene same mišice je malone z baletno natančnostjo določen, da se obe telesi (v prostorninskih odnosih in v časovnem zaporedju) ujemata kakor zobci v kolesju — in vendar niti enkrat ni čutil poze, temveč iz vsega tega skrbno aranžiranega gibanja kar puhti zmagovita lepa strast mladih teles (in «duš», seveda). —

***

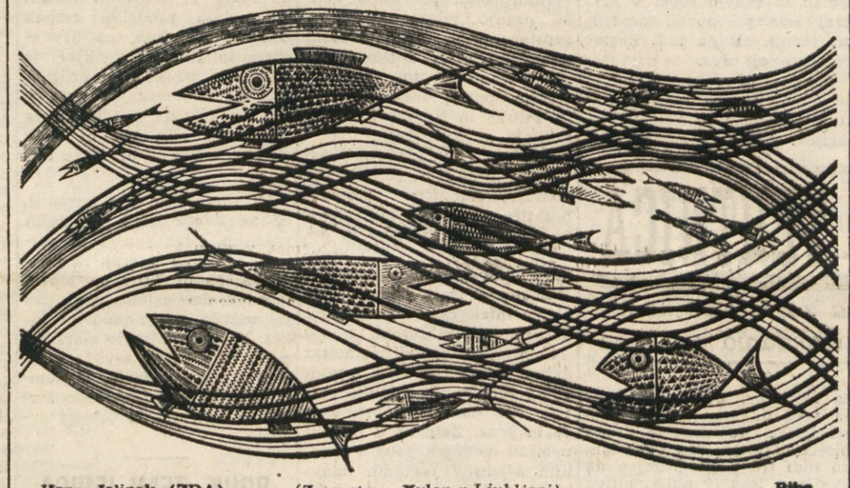
Odločitev so igrali Tržačani v kontovelskem narečju. S to presrčno zamislijo se je močno prekril nepretrgljivi papir v dialogu Zemljanovega aktualno-ganljivega moritata, in zgodba je postala bolj verjetna. Nekatere več ko dostojne igralske podobe in dokaj spretna mizanscena (ki pa zopet ni docela upoštevala realne tehnike) so dale mrtvemu besedilu odsvit življenja. —

Vse kaže, da bo postalo to gledališče, ki ob času splošnih teatrskih kriz mirno in enakomerno stopa po svoji razvojni stezi, že kaj kmalu več kot zgolj obmejna postojanka: če pojde tako naprej, smemo pričakovati, da se bo razvilo. v resen, odločilno soustvarjalen faktor splošne slovenske nacionalne kulture. Metropola ga bo morala začeti upoštevati, ne samo kot «junaškega eksponenta», marveč tudi kot dejavnega oplojevalca.

V «Ljudski pravici-Borbi» je 9. februarja Boris Grabnar napisal med drugim:

Minilo je že precej časa, odkar smo gledali zadnjo uprizoritev te farse v Ljubljani in tembolj smo bili zato veseli Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta, ki nam jo te dni podaja v Mestnem gledališču v Ljubljani. Pa ne samo zato, ker prihajajo ti umetniki z vročih tržaških tal, ne samo zato, ker so prav oni živa priča življenjske moči naših ljudi ob našem morju in njih boja za svobodo. Veseli pa smo jih tudi zaradi tega, ker smo videli res odlično uprizoritev, ker se je njihova predstava po svoji umetnostni ravni postavila na častno mesto med mnogimi drugimi predstavami v slovenski prestolnici.

Predstavo je režiral Jože Babič, ki je obogatil uprizoritev z novimi izvirnimi domisleki, pri čemer mu je pomagala duhovita inscenacija Maksa Kavčiča. Ta inscenacija je zgrajena v dveh nadstropjih in je zgornje nadstropje bilo mogoče smiselno uporabiti za simboličen pojav Petra in Jacinte že v prvem aktu, prav tako pa tudi za sijajen pohod z nitjo povezanih rodoljubov. V tretjem aktu je inscenacija prav tako v dveh nadstropjih in se v zgornjem spet pojavita Peter in Jacinta med slavnostnim prihodom, medtem ko rodoljubi drže špalir na spodnjem prostoru. Izvirni domisleki režiserja so tudi odlikovanja, ki jih podeljuje Peter rodoljubom doline Sentflorjanske v tretjem dejanju — procedura, pri kateri lahko pridejo do izraza najrazličnejša nasprotja med njimi.

Hans Jelinek (ZDA) *(Z razstave Xylon v Ljubljani)* Ribe

(Nadaljevanje v torek)

Še en koncert Glasbene Matice in zaključna predstava v gledališču «Verdi»

Koncert Devetak—Francl

V sredo, 24. t. m. nam je Glasbena Matica pripravila koncert goriškega pianista Gabrijela Devetaka in ljubljanskega opernega pevca Rudolfa Francla, ki je sedaj član zagrebške Opere. Koncerti te vrste pri tržaških Slovencih še ne najdejo tistega odziva, ki bi si ga želeli, vendar je še dovolj dobro zasedena dvorana pričala, da tudi v tej smeri, čeprav počasi, le napredujemo...

Pianist Devetak je izvajal Bachov Preludij in Fugo v D-duru, tri Chopinove mazurke in Debussyjevo Suite Bergamasque. Občudovanja vredna je volja in vztrajnost Devetaka, ki je, čeprav slep, dosegel tako lepo popolnost v klavirski igri. Njegova mehka narava je še posebno primerna za podajanje Debussyja, ki mu daje možnost lepo operirati tudi z dinamičnimi sredstvi, s katerimi zna doseči prav lepe efekte. Brezdvomno je najmočneje podal «Mesečino» iz že omenjene suite francoskega mojstra.

Tenorist Rudolf Francl nam je v prvem delu odpel nekaj slovenskih samospevov, v drugem pa arije nekaterih popularnih oper. Njegov idealni tenorski tember je prava naslada za poslušalca, ki ga vedno znova osvoji. Čeprav ni komorno petje njegovo področje, smo z velikim užitkom poslušali samospeve, med katerimi je bil tudi slovenski biser na tem področju Lajovčeva Serenada, ki je našla v njem tako v izrazu kot v vokalnem materialu idealnega interpreta. Seveda se je pevec še posebno razživel pri opernih arijah. Tu je posebno briljiral pri Wertherju in Bohème. Pri teh posebno zahtevnih je pokazal vso obsežnost svojega glasu, tehniko in glasbeno inteligenco.

Pri klavirju ga je diskretno in z umevanjem spremljal dr. Demšar. Pri opernih arijah po mojem mnenju celo prediskretno. (Sploh pa je nehvaležno spremljati na klavirju operne arije. Želeli bi si enkrat slišati naše pevce ob spremljavi opernega orkestra in — zakaj ne? — gostovanje celotne ljubljanske Opere.

Poslušalstvo je hvaležno sprejemalo tako klavirski kot pevski del programa. Posebno slednji je ljudi tako ogrel, da je moral pevec še dodajati.

V nizu koncertov, ki nam jih nudi Glasbena Matica, je tudi ta — čeprav v mali, intimni zasedbi — prispeval svoj delež glasbeni vzgoji tržaških Slovencev.

vu

*

Busonijev «Harlekin»
in Simfonični baleti

Za konec sezone je vodstvo gledališča Verdi pripravilo predstavo, katero sta izpolnila odrska burleska «Harlekin» skladatelja Busonija in nastop baletnega zbora pod vodstvom koreografinje Nives Poli.

Ferruccio Busoni, od katerega smrti je letos poteklo 30 let, zavzema med novejšimi italijanskimi skladatelji posebno mesto. Sin Italijana in tržaške Nemke, odličen pianist in ploden skladatelj, je v svojih delih združeval elemente glasbene preteklosti z izsledki najnovejših modernističnih struj. Njegova scenska dela, za katera je sam sestavljal tekste, so vsa pisana na mitološki, fantastični osnovi — tako tudi «odrski capriccio» «Harlekin». Delo je polno originalnih zamisli (morda za publiko včasih preveč) ter predstavlja pravzaprav satiro na vokvirjen javni red in njegove zastopnike. Glasba je sveža, sijajno prilagojena scenskemu dogajanju ter mestoma naslonjena na stare forme, da se vskladi čas dogajanja (XVII. stol.) in podčrta komični, marionetni značaj. Temu odgovarja tudi menjavanje proste govorice Harlekina s tipičnimi atributi italijanske melodrame (arije, dueti, kvartet).

V osebi Harlekina se je dobro uveljavil Marcello Giorda z neprisiljeno, izvrstno scensko igro. V ostalih vlogah so nastopili še Michele Casato, Carlo Badioli, Glauco Scarlini, Lina Zanicotti, Ornella Rovero. Režijsko je predstavo pripravil Enrico Frigerio.

Nedvomno topleje kakor pri Harlekinu se je publika odzvala «Simfoničnim baletom», ki jih je pripravila Nives Poli. Njej se mora gledališče Verdi zahvaliti, da je po dolgi stagnaciji zavel v baletnem zboru svež veter.

Poleg dobre tehnične priprave je skupina vnesla v svojo izvedbo veliko mero originalne zamisli ter se s tem izognila dosedanji tradiciji iskanja plehkih efektov.

Klasični balet je bil zastopan v Vivaldijevem «Concerto grosso». Plesalci, zlasti Nives Poli ter Grant Mouradoff, so se odlikovali s preciznostjo in lahkotnimi gibi. Celoto je smiselno podčrtala odgovarjajoča scena.

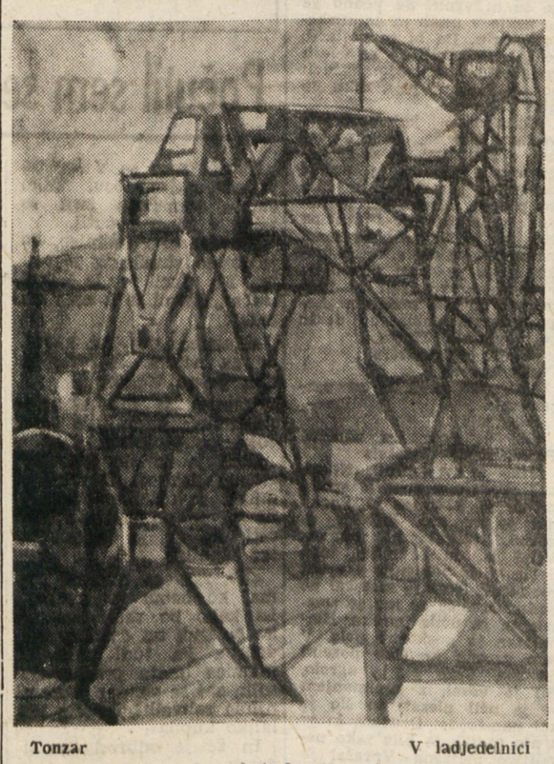
«Kmečke slike», skladatelja O. Respighija so s tremi scenami nudile publiki poseben užitek, zlasti balet na glasbo «Kokoš» francoskega klavicembalista Rameauja.

Najmočneje se je pokazala inventivna moč koreografinje pri Ravelovem «Valčku». Tehnične vrline je tu že zasenčila umetniška potenca vseh izvajalcev.

Orkester Tržaške filharmonije je z veščo roko in z občutkom za stilne tipičnosti vodil tržaški dirigent Luigi Toffolo.

—r

SLIKARJI MED POLICISTI

Tonzar V ladjedelnici

V Galeriji Rossoni bo od 1. do 10. marca V. umetniška razstava civilne policije. Na razstavi bodo slikarska, kiparska in risarska dela ter karikature. Najboljša dela bodo tudi nagrajena. Vstop na razstavo bo prost.

Naš tedenski pregled

Komaj se je poleglo zanimanje za berlinsko konferenco in ko še niso niti vsi udeleženci prav poročali svojim parlamentom ali javnosti ali komur že, se je svetovna pozornost nenadoma ponovno usmerila na Srednji vzhod, kjer sta v enem samem dnevu padla kar dva moža, ki sta doslej nekako dajala ton dogajanju in položaju na tem področju. Nagib v Egiptu in Šišakli v Siriji sta 25. februarja prenehala voditi politiko svojih dežel.

Pri tem kaže, da v Egiptu ne gre za velike politične spremembe, medtem ko se zdi, da se je v Siriji odigralo še eno dejanje v borbi za «veliko Sirijo» in proti njej, ki je od leta 1949 rodila že štiri revolucije, in da je vojna sreča prešla spet na drugo stran, k privržencem združitve treh hašemitskih držav ali «plodnega polmeseca», kot se temu pravi v slikovitem orientalskem izražanju. Mnogo znakov je da se za temi fuzionističnimi načrti skriva angleški vpliv, saj sta končno pod precej nedvomnim angleškim vplivom obe ostali državi, ki bi prišli v poštev pri tej združitvi — Irak in Jordanija. Lahko se spomnimo tudi na vlogo, ki sta jo obe državi odigrali pri dogodkih v Perziji.

Prvo dejanje v tem revolucionarnem dogajanju je bilo v marcu 1949, ko je polkovnik Husni Zaim organiziral državni udar, da bi «zaščitil sirijsko neodvisnost». Avgusta istega leta se je tehtnica prevagnila in Zaima je odstavil, ubil in nadomestil polkovnik Sami Hinavi. Na «revanžo» ni bilo treba dolgo čakati: že decembra je prišel Šišaklijev državni udar in položaj, ki je nastal z njim, se je obdržal do pred nekaj dnevi.

Po «tehniki» se vsi štirje državni udari ne razlikujejo — vse je izvedla vojska. Toda enkrat v enem, drugič v drugem imenu. Niti za vojaškimi izvrševalci revolucij pa vodijo na različne strani; mešajo se angleški, ameriški, pa tudi sovjetski vpliv in končno tudi težnja Arabcev po samostojnosti in emancipaciji tudi v mednarodnem političnem življenju.

Prav v zadnjem času so se začeli dogodki v arabskem svetu na novo zapletati in prepletati. Ustanovitev vojaške osi Turčija-Pakistan, povezana s pakistanskim pristankom na ameriško vojaško pomoč in ustanavljanje ameriških vojaških oporišč, ne povzročila krize samo v odnosih med Karačijem in Novim Delhijem, ki so bili napeti že poprej zaradi nerešenega kašmirskega vprašanja. Ob tem dogodku so se pokazali tudi znaki krhanja arabske lige.

Iraška vlada — članica arabske lige — je izjavila, da bo pristopila k turško-pakistanski pogodbi. Nekaj se je govorilo celo o možnosti, da bi Nagib obiskal pakistansko glavno mesto Karači. O prepletenosti iraške politike z razvojem v Siriji smo že govorili. Egipt je poskušal v zadnjem času dobiti vodilno vlogo v arabski ligi, na drugi strani pa je na arabske dežele, zaostale gospodarsko in socialno, vendar polne revolucionarnih vrenj, začela pritiskati os Ankara-Karači, za katero stoje ameriški dolarji. Dogodke v Siriji je že pred nekaj meseci začela najavljati vstaja plemena Druzov, katerega voditelji imajo dobre zveze z Bagdadom.

To je nekaj dejstev, ki pa kljub vsemu še ne omogočajo jasne slike širšega okvira, v katerega je treba postaviti zadnje dogodke na Srednjem vzhodu. Še manj so seveda mogoče točne napovedi, kako se bodo dogodki dalje razvijali.

Glavno vprašanje — v mednarodnem merilu — je tu Egipt, saj je povezano s sporom o sueškem področju. In prav zato, ker se zdi, da je glavno ozadje egiptovskih dogodkov notranjega značaja, je njihove mednarodne posledice težko predvidevati, zlasti še, ker ima v notranjem egiptovskem življenju, kot vse kaže, veliko vlogo vprašanje odnosov države z versko organizacijo Mohamedanske bratovščine, ki je razširjena po vsem arabskem svetu in ima povsod velik vpliv (spominsko se Kašanija v Iranu!), mnogi pa jo imajo celo za gibalo in kohezijsko silo arabske lige. Nagib je prišel z Mohamedansko bratovščino v spor predvsem zaradi agrarne reforme, ker ima ta organizacija — podobno kot katoliška cerkev v mnogih evropskih deželah — ogromna zemljiška posestva,

Obenem se je začela nekoliko bolj razjasnjevati dejanska vloga generala Nagiba v egiptovskem revolucionarnem gibanju. Kot zatrjuje proglas, ki ga je revolucionarni svet izdal po Nagibovem nastopu, predsednik vlade in predsednik republike ni bil med početniki revolucionarnega gibanja, temveč ga je krožek mladih častnikov pod vodstvom polkovnika Abdela Nasserja pritegnil šele nekoliko pred državnim udarom, ker je potreboval reprezentativno osebo, ki bi pomagala utrditi revolucionarni režim.

***

Po zadnjih vesteh se je Nagib spet vrnil v politično življenje, zdaj ne več kot predsednik vlade, temveč samo kot predsednik republike. Simbol egiptovske revolucije, ki je odpravila osovraženo in korumpirano monarhijo debelega Faruka in obljubila, deloma pa tudi že začela izvajati socialne reforme, se torej vrača na najvišje reprezentativno mesto v državi. Gotovo je bila Nagibova popularnost — ki ni čudna, če se v deželi s tradicionalno nesramno korupcijo pojavi na čelu države človek, ki mu glede poštenosti ni mogoče ničesar očitati, da se omejimo samo na en razlog — revolucionarni skupini še nadalje potrebna.

Ali pa se bo Nagib zadovoljil s čisto reprezentativno funkcijo in ne bo spet poskušal uveljaviti vsaj dela svoje nekdanje moči, pa je ena izmed tolikih ugank, ki zavijajo v meglo prihodnje dogajanje na vsem Srednjem vzhodu, ne le v Egiptu. Prav tako je vprašanje, kako bodo s tem rešena ostala notranja vprašanja, ki so gotovo poleg golega problema prerogativ kalila odnose med Nagibom in ostalim revolucionarnim odborom. Vsekakor pa bi bila vsaka zmešnjava v Egiptu samo v korist tistim, ki — z ene ali druge strani — samo prežijo, kako bi se polastili tega važnega strateškega položaja.

Pravda za evropsko vojsko se je ponovno z večjo ostrino začela po berlinski konferenci, ki jo zagovorniki evropske obrambne skupnosti prikazujejo kot znak, da zdaj ne gre več izgubljati časa. V Zahodni Nemčiji je Bundestag po kratki, a nekoliko ostri debati dokončno odobril ustavne spremembe, ki jih je predlagala Adenauerjeva vlada, da bi lahko uvedla vojaško obveznost in razbila ustavne ugovore proti pristopu bonnske republike v evropsko obrambno skupnost. Če bo te ustavne spremembe odobril še Bundesrat, kar se zdi vsaj verjetno, bodo padle vse ovire za nemški pristop v obrambno skupnost in tudi za ustanavljanje nemških oddelkov za evropsko vojsko.

V Angliji je vprašanje nemške oborožitve povzročilo resen spor v laburistični stranki, ki se je glede tega razdelila na dva skoraj enako močna dela, pri čemer je s pičlo večino prevladalo stališče Attleeja in Morrisona, ki zagovarjata stališče, da je zdaj prišel čas, da tudi Anglija podpre ustanovitev evropske vojske in nemško oborožitev v njenem okviru. Pri sporu med laburisti gre formalno za dve različni razlagi sklepov zadnjega strankinega kongresa v Margate, ki pravijo, da je treba oborožitev Nemčije toliko časa odložiti, dokler ne bodo izčrpane vse možnosti za sporazum z ZSSR o združitvi Nemčije. Attleejeva skupina trdi, da je berlinska konferenca te možnosti izčrpala, opozicija v laburistični stranki, ki je poleg bevanistov zajela tudi mnoge druge laburistične kroge, tudi sicer tradicionalno konservativne sindikalne liste, pa pravi, da je možnosti še mnogo in da je treba poskusiti vse. V bistvu pa gre za dve različni koncepciji mednarodne politike, ki naj bi jo vodila Anglija, čeprav se ni treba skrivati, da je med

(Nadaljevanje na 6. strani)

Negativna ocena

Dve leti sta že minili, odkar je Starčev Tine zapustil nižjo šolo. Vpisal se je na gimnazijo. Bil je marljiv učenec in vsi profesorji so ga hvalili. Skrbno je varoval knjige, ki mu jih je posojal razrednik, pridno se je učil in nikoli ni zamujal pouka. Tudi doma je venomer ril v knjige in pisal naloge. Najbolj se je bal negativne ocene. Zavidljivi tovariši so Tineta večkrat skušali zapeljati, toda fant se ni pustil, edini njegov cilj je bilo učenje.

Tinetovi starši so bili revni. Oče je delal v tovarni in je zaslužil komaj za vsakdanji kruh. Poleg Tineta sta bila še dva brata: Mihec, ki je bil nekaj mlajši od Tineta in Jurček, ki se je od jutra do večera podil po cestah. Mati je skrbno negovala svoje otroke in je rajši stradala, kakor da bi bili sinovi lačni. Življenje Tinetove matere je bilo polno skrbi in truda in se je počasi vleklo iz dneva v dan.

V šolski veži je bil velik živ-žav. Končal se je pouk. Dijaki so se porazgubili po ulicah in so s polnimi pljuči dihali pomladni zrak. Vsepovsod samo cvetje; brstje je poganjalo in v bližnjem parku je lipa že zelenela.

Bila je sobota.

Tine je veselo krenil proti domu. Danes ga je profesor Klančič temeljito izprašal.

Ta pozibavajoča se godba ga je za hip pomirila in začel je razmišljati.

Morda pa mati ne bo že takoj prihodnje dni potrebovala tistega denarja? In končno ne bo vzel vsega. Le nekaj drobiža. Mislila bo, da se je uštela. Morala bo tako misliti, saj on ni še nikoli. Mlajša dva pa se za take stvari ne zanimata.

Ropotanje posode, ki jo je Tinetova mati pospravljala v kuhinji, je fanta zbudilo iz težkih misli. Slekel se je in legel. Toda spanec ni hotel priti

Gostilna, ples, denar... ples, gostilna, denar. Mučno je bilo tako premišljevanje. Poteklo je nekaj ur, preden je Tine mogel zaspati. Naposled je zaspal, a imel je nemirno spanje; vso noč je sanjal o mizah, kako skačejo okoli njega in se mu režijo v obraz, bankovci plešejo naokoli in kričijo: vzemi, vzemi! Proti njemu zija velik zmaj z odprtim žrelom, na njem je napis «gostilna».

Naslednje jutro je Tine truden vstal in se napotil v cerkev. Sonce je veselo sijalo in božalo s svojo svetlobo pokrajino in vzbujajočo se naravo. Tineta je ta svetloba ščemela v oči.

Pri maši je bil tudi Tinetov sošolec Matevž.

«Boš prišel?» mu je zašepetal na uho.

«Ne vem», je odgovoril Tine v strahu, ker se je bal, da bi ga slišala mati

Tine ni imel miru, mislil je samo, ali bi šel s tovariši ali ne.

Popoldne se je dodobra odločil. Izrabil je odsotnost matere, odprl omaro, poiskal skrinjico in vzel denar. Skril ga je za pas in vse spet pospravil na svoje mesto ter zaprl omaro. Razburjenje prejšnjega dne se je v njem tisti hip kar poleglo. Čemu se je toliko trapil? Sedaj je željno čakal trenutka, ko bo lahko šel med prijatelje. Po kosilu je vzel knjigo, prelistal nekaj strani in jo vrgel v kot. Polaščal se ga je nemir: gostilna, ples, denar in še nekaj, čisto neznanega ga je semtertja spreletelo, da je začutil kar trdo v grlu. Želel si je, da bi bila stvar že mimo. Venomer se je oziral v uro na steni. Jojmene, kako počasi teče!

Končno je le prišel zaželeni trenutek. Z izgovorom, da gre na kratek sprehod, je Tine zapustil dom in krenil proti gostilni.

Sonce je skoraj pripekalo. Nebo je bilo sinje, niti enega oblačka ni bilo na njem. Tine je skoraj tekel. Sredi poti se je spet oglasilo tisto neznano in ga stisnilo v grlu. Zdelo se mu je, da bo zdaj zdaj nekaj počilo v njem. Hotel se je že vrniti domov, pa se je bal, da ga bo še huje stisnilo, zato je še pospešil korake, samo da ubeži temu strašnemu, neznanemu občutku. Sam ni vedel, kdaj je prišel do gostilne.

Vstopil je. Vsi so bili že zbrani, on je bil poslednji. Ozrl se je po prijateljih.

«Stopi no bliže! Ali se bojiš?»

«Glej, «štor» je prišel, to je res čudno!»

«Ali se nisi bal, da te bo mamica nabila, ko bo zvedela, kje si bil?»

Zbadljive besede sošolčeve so spekle Tineta v dušo. Ni ga skrbelo, kako bo doma zavoljo vprašanja, kje je bil. S poslednjo silo ga je stisnilo v grlu tisto neznano, pred čimer je prej bežal po ulici. S poslednjo in najhujšo.

Kakor blisk se je Tine obrnil in zbežal iz gostilne. Za njim je pritekla Milena. Bila je čedna deklica in je tudi ona hodila s Tinetom v gimnazijo Bila sta si blizu in sta si zmeraj rada pomagala.

«Ne bodi hud na Petriča, saj je rekel le tako za šalo! Stopi noter! Ali si nismo prijatelji?»

Tine jo je ubogal in stopil v gostilno.

Družba je postala kmalu oživahna in Tinetu je kar dobro delo, ko se je oglasila harmonika in prevpila v njem tisto zamolklo bolečino.

Zavrteli so se prvi pari, a večina je le sedela. Tako je potekel večer. Sem pa tja so kakšno zapeli, se nasmejali in kramljali o šoli, profesorjih in predmetih. Tine je bil nemiren, venomer so mu misli uhajale na dom, na mater, ki je morda že opazila, o zaskrbljenosti očeta, ker se še ni vrnil. Še vedno ga je peklo v prsih in ga stiskalo v grlu. Da bi to potlačil, je pil. Prijatelji so se čudili njegovemu vedenju; vedeli so, da Tine ne pije, rekli pa niso nič

Harmonika je postajala vedno glasnejša, da so se komaj slišali, tisti, ki so se pogovarjali. Tinetu je počasi odlegalo. Plesalcev je bilo že precej. Gledal jih je kakor v omotici in le tu pa tam se je spomnil na dom, na mater, na očeta, in na mamico, ki jo je trpel popoldan. Fantje so se ogreli in tudi dekleta so bila razigrana Lepo gosposko oblečeno dekle je pograjalo Tineta.

«Pa ti, ne plešeš?»

«Ne znam.»

«Beži no, tega ti ne verjamem!»

«Res je!»

«Pa te bom jaz naučila. Pojdi, bova plesala!»

Tine se je branil. Ni ga več stiskalo v grlu, le spomnil se je, kako ga je Pogledal je na uro. Bilo je že pozno, moral bo domov. Vstal je, da bi odšel, toda dekle ga je potegnilo v vrvež plesalcev. Tine je stopical po podu. Družica se mu je smejala in ga učila korake Harmonika je poskočno pela. V tem vrvežu je Tine pozabil na vse Vino ga je ugrelo. Bil je vesel, z zanimanjem se je učil plesati in šlo je kot namazano. Družica, ki je z njo plesal, je bila tako nevsiljivo prijazna Vprašal jo je, kako ji je ime.

«Čemu bi rad vedel moje ime?»

«Tako, da bom vedel, s katero sem plesal», je sramežljivo odgovoril Tine.

«Če si tako radoveden, pa naj bo! Slavica Strohljeva».

«Odkod si doma?»

«Domačinka».

«Kako, da te ne poznam? Ali hodiš tudi ti v slovensko gimnazijo?»

«Ne, učim se privatno.»

Tine je kar strmel, deklica je bila zares lepa, take ni bilo na vsej gimnaziji. Kakor obliž na rano je delovala njena bližina na vse tisto, kar ga je prej mučilo. Zdaj je bil zadovoljen, da je prišel. Vsa prejšnja grenkoba se je spreminjala v neko neznano prijetno sladkost. Tu pa tam se je globoko oddahnil, edino to je še ostalo v njem kakor oddaljeno grmenje po nevihti Bil je srečen. Plesal je vedno s svojo «damo». Sošolci so kar gledali. Nikoli si niso mislili, da je Tine tako družaben.

Bližala se je enajsta ura. Slavica se je poslovila od Tineta in zapustila veselo družbo. Tine je sedel za mizo, bil je razočaran. Oh, kako počasi so potekale ure popoldne v pričakovanju, sedaj so pa tekle tako naglo! Jezil se je na čas, ki mu je prikrajšal veselje, da ni mogel več gledati tistih lepih,

(Nadaljevanje na 5. strani)

Louis Abram

Ves teden se je učil, zato je odlično odgovarjal In sedaj? Sto in sto misli mu je rojilo po glavi; ko pride domov, bo napisal naloge, potem bo pomagal materi, jutri pa se bo učil. Tine je skoraj tekel.

«Hej, Tine, kam pa tako tečeš, počakaj no!»

Bila sta njegova sošolca.

«Tine, pojdeš jutri z nama? V gostilni bo ples. Tudi drugi bodo prišli, malo se bomo poveselili».

«Ne morem».

«Zakaj pa ne, saj imaš čas».

«Učiti se moram zgodovino».

«Saj te ne bo vprašal».

«Vseeno, ne pridem».

«No, ne bodi taka mevža!» mu spet pravi sošolec, «vedno tiščiš v tiste preklete knjige; tudi če jih vržeš v kot za en dan, ne bo vsega konec. Boš videl, kako se bomo zabavali, ples bo in tudi dekleta so rekla, da pridejo».

«Meni ni nič mar, če se boste zabavali, jaz se bom učil, nočem dobiti negativne ocene».

«Beži, beži, strahopetec, enega cveka se bojiš! Kaj pa jaz, ki jih imam vse polno!»

Tine je že omahoval, toda takoj je misel zavrgel.

«Torej, prideš?» ga je vprašal tovariš.

«Ne!»

«Kesal se boš!»

Toda Tine ga ni več čul, bil je že daleč. Tekel je proti domu. Bal se je, da ga bo mati pokarala, ker se je zamudil.

Ves popoldan je Starčev Tine pisal naloge; vaje iz slovenske slovnice, enačbe, učil se je latinščine in prepisal iz knjige dva odstavka iz prirodopisa.

Dan se je nagibal, sonce se je skrilo za gorami in oblački, ki so krožili po nebu, so se polagoma rdečili Mrak je legel na zemljo. Po večerji je Tine šel v svojo čumnato, legel je na posteljo in začel premišljevati. Matevž ga je vabil v gostilno, rekel je, da bo tam ples. Tine ni bil še nikoli ob nedeljah sam v gostilni, ostajal je rajši doma in se učil. Zdaj pa ga je iz same radovednosti mikalo, da bi šel pogledat Tako, samo malo, da bi videl, kako se zabavajo njegovi sošolci. vsi so bili navdušeni plesalci in zlepa niso opustili kakšnega plesa. Tine se je tudi znal nekoliko zavrteti, a ta zabava ga ni kdo ve kako mikala. Večkrat so se tovariši norčevali iz njega in ga nazivali «štor», toda on jim ni odgovarjal. Sedaj pa se je hotel pokazati

«Seveda, šel bom, samo za trenutek», si je mislil, «zgodovino me je vprašal pretekli teden. Saj se ne bo svet podrl če se je za enkrat ne naučim». Tine je tuhtal. Nihal je od ene do druge strani: grem, ne grem, grem, ne grem. Ko se je že odločil, da bo šel, se mu je prihulila v možgane druga misel: denar.

«Da, denar; če grem plesat, je treba tudi denarja, kje ga bom dobil?»

Tine doslej skoraj ni bil vajen denarja. Redkokdaj se je zgodilo, da mu je oče dal manjšo vsoto in še ta je bila navadno določena za to ali ono. In sedaj?

Brez denarja hoditi na ples in še v gostilno, ne, tega že ne bo storil. In še dekleta bodo prišla! Kakšna sramota, če bi moral v zadregi z rdečico priznati, da je brez denarja! Že res, da bi mu nihče posebno ne zameril, čeprav ne bi plačeval. Nekateri njegovih tovarišev so petični, sami razpolagajo z denarjem in se radi ponašajo, če lahko drugim plačujejo zapitek Ne, ne, brez denarja Tine ne bo hodil v gostilno. Ta misel se mu je zapičila v glavo in ob njej je skrb zaradi zgodovine že popuščala. Navsezadnje, zakaj ne bi šel na ples? Samo enkrat, samo to pot. Potem se bo zopet držal bolj zase in se bo raje učil. Ali denar! Misel, kako bo na plesu, ga je vse bolj vabila, postajala je neodložljiva, pekoča Tine se je nemirno prevrgel na postelji. Na ples mora, le zakaj bi toliko cincal, ali denar, denar! Vsaj petdesetak bi menda že moral imeti, morda stotak?

Spomnil se je, da je oni dan videl mater, kako je položila nekaj denarja v skrinjico, in jo zaprla v omaro.

Kaj, če bi? Kar ustrašil se je te misli. Ne, tega pa že ne! V glavi mu je bučalo od razburjenja in iz tega bučanja se je nekje prav iz ozadja zaslišala plesna godba s svojim umerjenim ritmom.

Srednješolci so v Dijaškem domu zatopljeni v knjige.

NOVA BEVKOVA KNJIGA O LEPEM VEDENJU

OBNAŠAJ SE SPODOBNO!

Dobrodušno in malce hudomušno kramljanje brez pusth in dolgočasnih naukov - Knj go krase živ.hne ilustracije hrvaškega slikarja Bogdana Groma

Bevk ni znan samo kot najbolj produktiven slovenski pisatelj, ampak tudi po tem, da je v svojih delih tako vsestranski. Ne piše samo za odrasle, temveč tudi za mladino, ne samo za preproste ljudi, temveč tudi za literarne gurmane. Za odrasle je pisal pesmi, novele, romane, potopise, drame in scenarij, za mladino pa pesmi, pravljice, črtice, povesti, igrice in celò lutkovne igrice.

Zdaj se je lotil spet čisto drugega področja, napisal je za mladino knjigo o lepem vedenju.

Dasi je priznan pisatelj in akademik, se Bevku ne zdi zamalo, pisati za otroke. Zadnje čase posveča prav mladini posebno pozornost. Z ljubeznijo jo spremlja pri vsem njenem dejanju in nehanju.

Po vojni se je mladina v marsičem izpremenila. Bolj sproščena je, bolj bistra, bolj samozavestna in razvita. Pri njej pa se opažajo tudi negativni pojavi: brezobzirnost, razbrzdanost, predrznost in površnost. Taka ni mladina samo pri nas, ampak povsod tam koder je divjala vojna s svojim razdejanjem. Ti negativni pojavi pri mladini povzročajo pedagogom in prijateljem mladine mnogo skrbi in so priklicali na dan tudi knjižico «Obnašaj se spodobno!»

Da takoj povem: ta Bevkova knjiga ni nobeno literarno delo prav tako tudi ni taka pusta knjiga o lepem vedenju, kot smo jih imeli nekaj doslej. Dobrodušno in ponekod malce hudomušno kramljanje je. Ob njem se bo naučila mladina kar mimogrede, kako naj se obnaša doma, v šoli, v gledališču, v kinu, pri obiskih, na cesti in na izletih. Izve, kako je treba paziti na snago, na obleko in knjige, spozna, kako se je treba vesti pri jedi, kako govoriti s prijateljem, odraslim človekom in tujcem.

«Obnašaj se spodobno» je prva slovenska knjiga o lepem vedenju za mladino. To je knjiga, ki smo jo dolgo pričakovali. Zaradi prisrčnosti, s katero je pisana, zaradi šegavosti in krepkih primer se bo gotovo priljubila mladini in s tem obenem tudi dosegla svoj namen.

Knjižica je izšla v založbi Mladinske knjige na sto straneh, v malem žepnem formatu, v dvobarvnem tisku v prikupni opremi Milana Miheliča in z živahnimi ilustracijami Bogdana Groma. A. S.

Letala brez propelerjev

Razvoj tehnike je vsak dan hitrejši. Komaj dobrih dvajset let je tega, ko so letala s propelerji dosegla nekaj večje uspehe, v vojni, že so zapisana pozabi. V prvi svetovni vojni so bila letala še zelo nerodna in neokretna; pred njimi so se večinoma branili s salvami iz pušk ali pa streljanjem iz topov, kjer so uporabljali šrapnele. O kakšni sistematični obrambi ni bilo govora in tudi še ni bila potrebna. O letalski vojni takrat še ni bilo govora.

Zadnjih deset let pred vojno so se letala začela hitreje razvijati predvsem zaradi priprav na vojno. Nemčija je daleč prednjačila pred vsemi ostalimi državami na svetu. Toda nemška letala so v šest let trajajoči vojni postala stara in nezanimiva. O štukah ob koncu vojne ni nihče več govoril. Na nebu so se pojavili velikanski bombniki s štirimi in celo šestimi motorji. Lovci so dosegli hitrosti, ki so bile za človeka neverjetne: 800 in 900 km na uro. Polet čez ocean, ki je še malo pred svetovno vojno veljal za nekaj izrednega, je postal ne samo nekaj vsakdanjega, ampak tudi nekaj, kar je bilo vsakomur samo po sebi umljivo. Velike letalske družbe so rast. le kakor gobe po dežju in so začele prevažati potnike okrog in preko sveta v približno 10 urah. Razdalje za katere so ljudje še pred sto leti potrebovali nekaj mesecev hrabrega in napornega potovanja, so postale majhne. Pot iz Londona v Severno Afriko je majhen izlet za pilota, ki sedi v modernem lovcu in se podi po nebu s hitrostjo, ki je večja od zvoka. Letalo pride prej kakor glas sirene, ki javlja prihod sovražnih letal.

Boste potov... tudi vi?

POČITNIŠKA ZVEZA S... NIJE PRIPRAVLJA K... POTOVANJA PO JUG... VIJI S POSEBNIMI...

Objavljamo vest o kro... tovanjih Počitniške zveze ... nije z upanjem, da bodo ... pri teh potovanjih sodelov... di tržaški študentje in ... šoki. Društvo slovenskih ... nješolcev bi na to moralo ... že sedaj in urediti vse po...

Pri glavnem odboru ... niške zveze Slovenije ... novili potovalni komi... naloga je, da pripravi ... ska krožna potovanja ... goslaviji in inozemstv... valni komite je izdel... letni potovalni načr... skupinsko ekskurzijo ... valni komite organi... Jugoslaviji letos. Letn... v programu skupin... vanje v Grčijo, Tur... rael. Člani bodo pot... sebno ladjo Jugosl... nijske plovidbe. Za ... je predvideno sku... tovanje s posebni... skozi Avstrijo. Svič... v Nemčijo. Najdalj... nje je predvideno z... to: z ladjo ob Skan... polotoku.

Potovalni odbor, ... stavljen iz strokovn... posamezna vprašanja ... ce, železnica, admi... kultura, geografija, ... na), bo s svojim pri... vanjem po Jugoslavi... kusil svoje tehnične ... nosti.

Sedaj pa o letošnjem ... vanju.

Potovanje bo po ... načrtih trajalo dvajset ... Stroški, ki jih bo ... vsak posameznik ... bodo znašali od 4000 ... din.

Izdelan potovalni ... takle: potovanje naj ... čelo 15. junija ali ... 1. avgusta Izhodišče ... bi bila Ljubljana (... di Maribor). Potoval... zi Pragersko v Ptuj, ... Osijek, Subotico, ... Beograd. V Beogradu ... viden daljši postanek. ... grada bodo člani kro... sebno ladjo po Do... Djerdapa, od tu napr... pet z vlakom v Niš, ... Bitolj, Ohrid; iz Ohri... v Skoplje, skozi Pr... Peč, Titograd, Bar, Bo... tinje, v Boko Kotor... Boke Kotorske s pos... jo ob obali do Dub... naprej pa po zunan... otokov do Pule in Be... ke pa s posebnim v... Ljubljano.

Potovanje bo razde... bližno na dva enaka ... vih enajst dni bomo ... po kopnem z vlakom ... ke Kotorske, ostalih ... roma devet dni pa ... ob otokih in obali ... Daljši postanki so p... v Beogradu, Skoplj... Ohridskem jezeru, ... du in Skoplju bodo ... šča pripravljena v ... ob Ohridu pa bo p... no šotorišče.

Vlak, ki bomo z ... vali, bo za potovanje ... opremljen in ozvo... poziciji bo priključe... ni vagon za prtljago, ... no in šotore.

Potovanje bo vodil ... ni komite, okrepljen ... sorji in učitelji, ki ... kot člani PZS ekskur... ležili. V vseh važnej... jih bodo potovali dol... časa uporabili za k... nih zanimivosti in ... tosti Vse vstopnine v... bine za oglede bodo ... ne že v prispevku ... 5000 din.

Pravico do udeležbe ... tovanju imajo vsi ... čitniške zveze Slovenije ... ni odbor PZS bo ... mesec razpisal prijave ... točne pogoje za udeležbo.

NAJDALJSI L...

Letalo, ki je bilo ... zraku, ne da bi ga ... skrbovali z benc... telo v državi Ohio ... Letelo je v Avstral... bilo v zraku 55 ur ... nut. Dolžina leta z... km.

POUK ZEMLJEPISA Z LETALI

Pri poučevanju zemljepisa so se do sedaj profesorji posluževali raznih pripomočkov s katerimi so skušali učencem posredovati predstavo nekega zemljepisnega področja. Eden takih pripomočkov je bilo risanje zemljevidov. Toda nove učne metode so tudi tukaj našle široko področje svojega uveljavljanja.

Dva francoska profesorja sta najprej poizkusila poučevati zemliepis študente, potem pa sta z letali napravila nekaj voženj nad Francijo za dijake, ki so se pripravljali na veliko maturo. Uspeh seveda ni izostal, čeprav so se na prvih vožnjah mnogi precej neprijetno počutili.

V razredu so morali dijaki najprej predelati vso snov, tako da jim je bilo teoretično znano, kako ležijo posamezni kraji in kakšna je zemljepisna slika nekega predela Francije. Zatem pa so šolske oblasti dobile na razpolago staro prevozno letalo, ki je v zadnji svetovni vojni prevažalo tovor in nemške padobrance.

Polet v letalu je bil nadvse zanimiv. Da so dijaki oziroma študenti lahko spremljali tolmačenje svojega profesorja in da jih ni motilo grmenje letalskih motorjev, so imeli vsi posebne slušalke. Razgled skozi okna jim je omogočil, da so dobili popolnoma novo predstavo o naši zemlji in njeni površini. Zelo naglo so se tudi navadili na pogled iz ptičje perspektive, ki je v začetku mnoge motil.

Mnogi prosvetni delavci so imeli resne pomisleke proti takemu načinu pouka, češ da ga mladina ne bo vzela resno. Pa se je zgodilo ravno nasprotno! Dijaki so spremljali pouk v letalu nadvse resno in uspehi niso izostali. Profesorji so ugotovili, da so na enem samem poletu z letalom lahko dijakom posredovali mnogo več znanja kakor pa v šestvilnih predavanjih pred zemljevidom.

Čeprav tudi Francija in mnoge druge tehnično visoko razvite dežele še ne morejo razviti pouka zemljepisa v večji meri z neposrednim ogledom dežele, je danes vendar le že dognano in potrjeno, da je ta metoda pouka zelo uspešna.

NA VRH AKONKAGUE

Francoska alpinistična odprava se je odpeljala z letalom v Nendozo (Argentina) da se bo povzpela na vrh Akonkagua z južne strani Planinci so mnenja, da je vzpon s te strani najteži. Akonkagua je s 7000 metri najvišji vrh na ameriški celini.

LAPONCI IMAJO ŠOLSKI POUK V NEKAKIH OBROKIH, KER SE MORAJO UČITELJI SELITI

Kakšna je šola pri raznih narodih

Angleži so še vedno pristaši zaprtih kolegijev - Švedi posvečajo posebno pozornost tehniki, mlada izraelska država pa skuša s pomočjo šole lomiti starinske nazore - Tudi šolsko leto se ne konča povsod ob enakem času

Čeprav se nam zdi, da mora biti po vseh šolah na svetu več ali manj enako, je vendarle res, da je marsikaj drugače kot pri nas. Šole so v marsičem odraz civilizacijske stopnje, finančnih možnosti in mišljenja naroda, ki te šole ustanavlja in vodi za svoje mlade.

Pri nas poznamo v glavnem šole, ki redno dnevno delajo, če ne upoštevamo raznih nadaljevalnih šol in različnih tečajev. Toda na Laponskem je precej drugače. Ker imajo malo učiteljic, ki znajo laponski jezik, morajo te učiteljice iti iz kraja v kraj, kjer po nekaj tednov ali kvečjemu nekaj mesecev učijo otroke; potem odidejo v sosednje naselje in se vrnejo zopet v prvi kraj šele po nekaj mesecih ali tednih ali pa tudi komaj čez leto ali dve.

Anglija in Amerika imata še danes mnogo svojega šolstva urejenega po sistemu kolegijev. Šolam so namreč priključeni internati, v katerih stanujejo vsi učenci, tudi če njihovi starši stanujejo v istem mestu, kjer je šola. Tako se mladi učenci izobražujejo ves dan pod vodstvom vzgojiteljev. V ameriških tovrstnih šolah posvečajo veliko pažnjo telesni vzgoji v prostem času. Tudi švedski srednješolci, ki gojijo predvsem razne športne igre in zimske športe, dosti telovadijo. Finska in Norveška ne zaostajata za Švedsko.

Posebna zanimivost švedske srednje šole je, da se srednješolci učijo marsikaj praktičnega, da je zelo razvito ročno delo za fante in dekleta. Že v srednji šoli vcepljajo mladini čut za tehniko. Morda prav zato švedska tehnična inteligenca spada med najmočnejšo v Evropi.

Šolstvo v mladi izraelski državi ima poleg vseh ostalih nalog tudi to, da mladini razvija čut enakovrednosti moža in žene. Zato so v Izraelu vpeljali moderen pouk v srednjih šolah; v razredih imajo klopi za dva učenca in v njih sedita dosledno po en učenec in ena učenka. Izraelski vladi tako počasi uspeva lomiti stara pojmovanja o ženi, ki so posebno močno razširjena med doseljenci z bližnjega Vzhoda Posebna vrsta šole pa se razvija na velikih delovnih akcijah v puščavskih predelih, kjer izraelska mladina gradi vodnjake in namakalne naprave, da bi iz puščave napravila bogate in rodovitno dolino.

Vzgledne šole ureja tudi Organizacija združenih narodov, ki v raznih zaostalih in nerazvitih področjih ustanavlja s pomočjo domačih organizacij šole, ki jih opremlja in vodi. V teh šolah sicer poučujejo prav tako kakor v vseh drugih šol po svetu, vendar pa nosijo te šole pečat Združenih narodov. V teh šolah namreč še posebej širijo idejo Združenih narodov.

Marsikje po svetu imajo pouk kar na prostem. Tako ni samo v Indiji in raznih kolonialnih predelih, ampak celo na Filipinih, na Japonskem in Kitajskem, kjer je tak način pouka zelo priljubljen in udomačen. Seveda v teh krajih zima ni tako mrzla kakor pri nas, ker bi sicer zimske počitnice predolgo trajale

Mi smo se že kar navadili, da se konča pouk na naših srednjih šolah junija in verjetno bi bilo precej negodovanja, če bi jutri na lepem izvedeli, da bo letos pouk trajal vse do druge polovice julija. Na severu imajo marsikje pouk tako dolgo; seveda v jeseni začnejo pozneje. V Nemčiji in Franciji traja celo študij na univerzi do prvega avgusta.

ENOSTAVNA TEHTNICA

Tehtnica je koristna za mlade kemike, fotoamaterje in vsakdanjo uporabo

Tehtnico naredimo iz peresa stare ure in dveh kosov lesa, ki ju pritrdimo na steno. Z njo merimo majhne teže, zato je primerna zlasti za mladega kemika, ki odreja v svojem laboratoriju točne teže. Prav tako jo bo s pridom uporabil fotoamater za tehtanje kemikalij v «temnici». Pa

tudi drugim bo prišla prav, ko bodo tehtali pisma, zdravila i. dr.

Na leseno ploščo kot jo kaže slika pritrdimo kos peresa tako da sega njegov prosti konec do sredine druge plošče. Namesto te imamo lahko tudi trd papir pritrjen na dva kosa lesa (v obliki plitve škatlice brez dveh robov). Pero služi za določilo. Na leseno ploščo ali papir načrtamo merilo v gramih. To dobimo z merjenjem znanih tež. Konec peresa nam bo označil težo znanega telesa in kasneje tudi zelo neznanega telesa.

Najprimernejša velikost za prvo ploščo je debelina 5 cm, višina 7,5 cm in dolžina 9 cm. Pero je lahko poljubno dolgo. Čim daljše bo, tem točnejše bo merilo. Druga plošča naj bo dolga zgoraj 8 cm, spodaj nekoliko več, visoka pa kakih 20 cm. Skledica za merjenje je najboljša kovinska. K peresu jo pritrdimo s tremi močnimi nitkami (najboljši nylon) in žico. Ta ima na koncu kaveljček, katerega obesimo na obroček, ki smo ga napravili na peresu. Tehtnica je narejena.

PRAVLJICE, PESMICE IN UGANKE ZA NAŠE NAJMLAJŠ

Počutil sem se tako prijetno

Znašel sem se v lepem, prijetnem mestecu. Tako čudno domačega sem se takoj v njem počutil.

Ugledal sem mamico, ko je ravno stopila iz trgovine. Na ulici jo je čakal sinček. Stopil je k njej ter rekel:

«Mamica daj mi zavoj, da ga nesem. Ti imaš že itak polno torbo».

Mamica se mu je nasmehnila. Kramljaje sta odšla po pločniku.

Nato je iz iste trgovine stopila deklica. V roki je držala zavojček sladkarij. Že ga je nameravala načeti, ko se je premislila ter šepnila:

«Ne, raje ga odprem doma, ko bomo vsi skupaj. Le kako bo vesel bratec, ko bo tudi on deležen teh dobrot. Pa tudi očka in mamica imata pravico do njih, saj se vendar moram njima zahvaliti, če sem jih lahko kupila».

In že je odbrzela proti domu.

Proti meni sta se pripodila dečka. Ko sta se mi približala, sta začela hoditi bolj počasi.

Prav nič se nista zaletela vame, niti na čevelj mi nista stopila. Prijazno sta se mi nasmehnila, ko sta šla mimo, nato pa sta se ponovno spustila v tek.

Bil sem precej daleč od središča mesta, pa sem sklenil, da stopim v cestno železnico. Kmalu sem se znašel v vozu. Mlad fant mi je koj napravil poleg sebe prostor. Na bližnji postaji je vstopila žena z otrokom v naročju. Takoj je mladenič vstal ter ji odstopil prostor.

Pozneje je vstopil starček. Opiral se je na palico. Mladenic mu je pomagal v voz, neki drugi pa je vstal ter rekel:

«Očka, prosim vas, sedite!»

Tako lepo prijetno so se glasile te besede.

Počasi je skoraj vsa mladina stala, a sedeli so le starejši, tudi bolehnejši ljudje ter matere z otroki.

Tako prijetno toplino sem čutil krog srca ter sam sebi šepetal:

«Pa pravijo, da ni več prisrčnosti in dobrote na svetu!»

Ko sem izstopil, sem naletel na otroka. Nekaj sta razpravljala. Deklica je zabicevala fantu:

«Veš, bova morala reči mamici, da si ne želiva igrače, ki jo je mama, pred časom obljubila. Očka je nekam bolan, moramo skrbeti, da ozdravi. Greh bi bil po nepotrebnem zapravljati denar».

«Draga, zlata otroka!» — sem si mislil.

Po ulici jo je primahala gruča otrok. Tako živahno so razpravljali. Eden izmed njih je v roki držal drobno ptičko. Pokazal mi jo je: Bila je ranjena. Pa je šepnil:

Poskusi tudi ti

«Nesem jo domov; skrbel bom zanjo, da ozdravi, nato jo bom spustil».

Pobožal je ptičko ter dodal:

«Ti drobna ptička, nikar se me ne boj; ko ozdraviš, bos poletela med brate in sestrice!»

Po ulici je prišepal siromak z leseno nogo. Drobno dekletce mu je steklo naproti ter hitelo zatrjevati:

«Mamica mi je dala denarja, da si kaj kupim. Napraviva na pol».

Siromaku so se zasolzile oči. Tudi moje so bile vlažne.

Ko sem ravno nameraval koga povprašati, v katerem mestu sem, je pribrencal čmrlj in se mi zaletel v nos s tako silo da sem se — prebudil.

Široko sem razprl oči: kaj je res mogoče, da ni bilo vse skupaj nič drugega ko lep, res lep sen?

Slednjič sem se le malce potolažil z mislijo, da tako mestece, a predvsem taki otroci in mladeniči so vendar še na svetu In že zaradi same te misli, sem se čutil zadovoljnega, mirnega in srečnega.

VLADKO KOGOJ

PRVA CIGARETA

V letih je že bil Zgaga, ko sva se pogovarjala, kako je prvič in zadnjič kadil.

«No, — je pripovedoval — bil sem še prav otrok, ko se mi je zaželelo cigarete. Tako dolgo sem stikal za njo, da sem jo slednjič le imel v rokah. Skrbno sem jo skrival kot nekak zaklad. Le kje, le kje bi okusil njeno slast, da bi me pri tem ne zasačil oče — me je skrbelo.

Slednjič sem se le odločil, da stopim, po kosilu, za hišo. Tam — sem si mislil — me ne bo prav gotovo nihče zalotil. Pa je že bilo moje vedenje nekam sumljivo, ker sem jo komaj prižgal, že se je prikazal oče.

Najraje bi bil takrat vrh Gege (Porezna). Prav za gotoov sem čakal, da me nabije. Pa me ni. Sam nisem vedel, kako bi si to pojasnil Ko se mi je približal, se mi je celo nasmehnil ter rekel:

«Kaj, cigareto imaš? No, to ni nič, je še vse premalo!»

Iz žepa je privlekel cigaro, rekoč:

«To nažgi, ta se bo že».

Sam nisem vedel ... njam, ali se prav ... to dogaja. Celo ... mi je prižgati cigaro ... se je smehljaje odd...

Jaz pa sem ... prav moško povlek... čelo se mi je temni... očmi, svet je zaple... mene, cigara mi je ... iz rok, a želodec ... skregal z vsem tis... sem pri kosilu ... vanj.

Ko se je oče vrnil ... našel tako zdelan... sem se mu prav re... lil. In od takrat — ... ga dodal — verjem... da me ni prav nič ... mikalo kajenje.

UGANKE

Če uganeš, kdo ... V dar dobil boš pa ... Sem od lakote vas ... Nikdar sit, sem ve...

Kos za kosom v ... Stalno vpijem: «Da... («so») ...

Dolgokrak iz črne ... loke, kroge, kote ...

NEGATIVNA OCENA

LOUIS ABRAM

(Nadaljevanje s 4. strani)

črnih oči, tistih svetlih las, tistega obraza, ki ga je imel še vedno pred očmi. Morala je domov. Kaj bi bil dal, če bi se vrnila. V prejšnjo sladkost se je začela mešati neka čudna trpkost. Sredi razigranih tovarišev se je v hipu začutil sam, zapuščen. Vse se mu je zazdelo le sanje, lepe sanje. Ona se morda niti ne meni zanj, v njegovem srcu pa je tako sladko grenko. Ne, ni res! Tine je pil, da bi udušil žalost, a vino ga ni utolažilo, še bolj ga je segrelo, da ni več mislil, ampak bledel.

Fantje so začeli odhajati. Ura v zvoniku je odbila dvanajsto. Tine je še vedno pil in sam zase nekaj blebetal. Matevž in Petrič sta prisedla k njemu.

«No, ali si se zabaval?»

«Ne preveč», je odgovoril Tine s pijanim glasom.

«Zakaj pa, ali ti ni ugajalo tisto dekle, ki si z njo tako dolgo plesal?»

V tem trenutku Tinetu ni prijalo tako vprašanje. Obraz se mu je spremenil. Bil je žalosten. Zaželel si je, da bi bila Slavica pri njem namesto Matevža, zaželel si je plesati ž njo, gledati njene oči, njene lase, govoriti z njo in ji povedati, da jo ima rad. Toda vse se mu je zdelo nekam daleč, nedosežno. Še vedno je sedel pri njem Matevž in ga začudeno gledal. Tine se je spomnil, da ga je sošolec nekaj vprašal.

«O, da, saj je lepo, prav čedno dekle. Ali veš kje stanuje?»

«Ne vem. Kaj da si tako žalosten? Da te ni očarala? Pusti to, svet je poln žensk!»

Tine ni odgovoril; gledal je v prazen kozarec, bil je kakor kip. Iz zamaknjenosti ga je zbudil Petrič in ga vabil domov.

Zapustili so gostilno.

Tisti večer Tine ni vedel, kako je prišel domov. Oče in mati sta spala. Vrata so bila priprta. Tine je vstopil, ni prižgal luči, zlezel je v svojo sobico in se oblečen vrgel na posteljo. Trudil se je, da bi privabil pred oči tisti lepi obraz, tiste črne oči, a le tu pa tam se mu je za hip prikazal. Nepreneha so se vrtele okoli njega čudne podobe in še sam se je vrtel z njimi; neznansko razpotegnjene mize, drugič vzbočene kakor čarovniške mačke s čudnimi rogovi, podobnimi gostilniškim litrom. Med harmonike je zijal proti njemu kakor pošast z neštetimi zobmi. Šele proti jutru se je izgubil v spanec.

V sosednjem vrtu je petelin že davno oznanjal jutro. Pomladansko sonce se je dvigalo izza gora in s svojimi žarki obsipalo pokrajino. Tu pa tam je hitel po ulici moški ali ženska, ki sta šla na delo in po opravkih. Okna na hišici kraj ceste so bila odprta, le eno je bilo priprto. Tine je še spal. Bližal se je čas, ko bi moral v šolo. Mati je videla, da ne vstane kot po navadi, pa ga je poklicala. Tine se je zbudil. Cutil je, da ima suha usta, razpokane ustnice in neka čudna utrujenost mu je vezala ude. Spomnil se je prejšnjega večera. prijatelji, ples, vino, Slavica. Hotel je vstati, šele tedaj se je zavedel, da je spal oblečen.

Tisto neznano, ki ga je tako preganjalo tik pred plesom, se je zopet oglasilo nekje iz daljave. Nič več s tako močjo kot prejšnji dan, ker ga je sedaj preveč glava bolela in je bil skoraj nepogleden. Prejšnji dan ni nič občutljiv. Vselej, ko so se mu povrnile včerajšnje muke, mu je zablestel pred očmi lepi obraz in v hipu se je v grenkobo primešalo nekaj čudovito sladko opojnega.

Vendar ga je vse bolj in bolj skrbelo, kaj bo rekla mati. Zbal se je matere, njenega milega, vprašujočega pogleda, ki mu zmeraj seže do dna srca. Kaj sedaj?

Tine je poslušal, kdaj bo mati odšla. Ko je slišal, da je šla iz kuhinje, je brž pobral knjige, stekel v kuhinjo, si zmočil obraz in bežal na cesto.

Kislo se je držal; najrajši bi bil tisti dan ostal doma, toda ni mu preostajalo drugega, kakor da gre v šolo. Čeprav je sedel, v klop, bil je zaspan. Predramil ga je zvonec. Pouk se je začel.

Tinetu so se zdele ure strašno dolge, vedno se je bal, da ga ne bi ta ali oni profesor poklical k tabli, toda ta se ni nihče spomnil. Ce prišla je že peta ura in Tinega ne pokliče pri zgodovini, je rešen. Pričela se je ura. Vstopil je profesor Glavaš, sedel za kateder, nekaj pisal in potem začel listati po redovalnici. V razredu je bilo vse tiho. Dijaki si skoraj niso upali dihati. Slišal si mu-ho, če bi letela po sobi.

«Starc Tine!»

Tinetu se je stisnilo srce. Če bi ga tedaj zadela strela z jasnega, bi se nič manj ne prestrašil. Prejšnji dan ni nič bolela in je bil skoraj nepogleden v knjige in sedaj ga bo profesor izpraševal.

S počasnimi koraki je šel pred tablo. Skušal se je spomniti, kaj je profesor razlagal pri zadnji uri. Ni mu prišlo na misel. Začelo se je izpraševanje. Tine je bil raztresen, boječ. Kam je izginila tista odločnost, tisti pogum, ki ga je imel prejšnje čase, kadar ga je izpraševal profesor. Pojmi so se mu mešali v glavi. Zamenjaval je letnice, imena kraljev in cesarjev, ni se mogel spomniti letnice pripada rimskega cesarstva.

«Dragi moj, to ni nič, ali se niste učili? Kako to, jaz sem vas imel za pridnega študenta. Vaše znanje zasluži štirico in to vam bom tudi dal. Drugič se pa učite!»

Tine je razločno slišal samo eno besedo: štirica. Po glavi mu je rojila samo tista strašna oblika štirice, podobna stolu. Sel je na mesto. Kakor onemogel je sedel v klop. Stirica, štirica, štirica!... Ozrl se je in zdelo se mu je, da se mu sošolci z začudenimi pogledi režijo v obraz: «Tine ima negativno oceno, ha, ha!...»

Sam ni vedel, kdaj se je končala ura. Ni si upal domov. Kaj bodo rekli starši?

Tine je taval po ulicah in kakor v sanjah se je znašel pred hišnimi vrati. Boječe je vstopil. Mati je stala za mizo in ga vprašujoče gledala. Na mizi je bila odprta skrinjica. Tine je razumel pogled. Pred očmi je v trenutku videl gostilno, ples, Slavico, denar, ki ga je zapravil za vino, in poleg tega še negativno oceno, ki jo je dobil v zgodovini. Stekel je s povešenimi očmi v svojo sobico, se vrgel na posteljo in se bridko zjokal...

Tehnična pomoč Združenih narodov Abesiniji — Kmetijski tehnični strokovnjak Združenih narodov prikazuje abesinskim kmetovalcem prednosti sodobnih kos.

VAŽNOST UMNEGA GOSPODARJENJA V SADOVNJAKU

KAKŠEN POMEN IMA VODA ZA RAST SADNEGA DREVJA

Z vodo prejema rastlina rudninske snovi iz zemlje, ki so raztopljene v njej - Kakor je škodljivo pomanjkanje vode, tako je neugodna tudi prevelika moča v zemlji

Znano je, da je voda prav tako pomembna za razvoj in obstanek sadnega drevja kot so važne hranilne snovi. Rastlina dobiva vodo iz zemlje po sesalnih koreninah. Po njih prihaja voda v debelejše korenine, v deblo in v ostale organe rastline. Zelene rastline rabijo vodo pri asimilaciji, ko tvorijo iz vode in ogljikovega dvokisa, ki ga dobivajo iz zraka, sladkor in druge organske snovi. Z vodo prejema rastlina rudninske snovi iz zemlje, ki so raztopljene v njej.

Sadno drevje poganja svoje korenine precej globlje kot marsikatera druga kulturna rastlina. Korenine gredo toliko globlje v zemljo, kolikor globlje je zemlja zrahljana oziroma zračna. Sesalne korenine skupaj z lasastimi koreninicami imajo kratko življenjsko dobo in se vedno znova obnavljajo. Pri svojem razvoju rabijo kisik, ki ga dobivajo iz zraka, če ima ta dostop do njih. Tudi zračni kisik v zemlji je potreben, sicer tam ni mogoče življenje niti organizmov in razvoj korenin.

Spomladi se prično razvijati lasaste korenine kak teden prej, preden začno rasti nadzemeljski deli. Najbujneje rastejo v dobi od aprila do junija. Poleti, ko je manj vlage v zemlji, zastanejo v rasti, jeseni pa zopet bujnejše.

Zato je zelo važno, da je v zemlji pravo stanje vode. Če je premalo vlage, se koreninice ne morejo razvijati, zato rastlina ne dobiva iz zemlje dovolj rudninskih soli in vode. Isti pojav je v premokri zemlji, kjer ni kisika; zato tu tudi ni mogoča rast koreninic. Drevo na mokrem svetu ne trpi samo pomanjkanja hranilnih snovi, ker jih korenine ne morejo sprejemati, temveč tudi pomanjkanja vode. To se sicer sliši čudno, pa je vendar res.

Pri napravi novih strnjenih nasadov je voda važen činitelj, od katere je v veliki meri odvisen uspeh ali neuspeh novega nasada. Sadno drevje rabi letno od 400 do 500 mm padavin. Pri starejšem, močno razrastlem drevju je lahko potreba še večja in znaša od 500 do 1000 mm. Pri nas imamo pod sadnim drevjem večinoma travno rušo, ki rabi tako kot detelja povprečno po 5000 mm padavin letno.

Po Sloveniji je količina padavin zelo različna. Najnižja je v vzhodnem delu, kjer znaša le 800 mm letno. Na splošno se dviga količina padavin od vzhoda proti zahodu. Južna Slovenija ima od 1200 do 1800 mm, nekateri kraji na Gorenjskem in Primorskem pa celo 2200 mm. Na splošno bi morale te količine zadoščati za sadno drevje in za podkulture, ki rabijo skupaj od 1100 do 1600 mm, če bi bil dež pravilno razdeljen skozi vse leto. V poletnih mesecih marsikje rada nastopi suša. V letu 1952 je sadno drevje na propustih in prisojnih tleh tako močno trpelo pomanjkanje vlage, da so se pokazali letos suhi vrhovi in odmrle veje. Lanska suša je povzročila na nekaterih vrstah sadnega drevja pretiran razvoj cvetnih brstov ter s tem veliko količino cvetja in plodov v tem letu. Zato so bila drevesa letos zopet prizadeta in preobremenjena z nastavkom, redčenje plodov pa ni dovolj uvedeno. Deloma je uravnala to vprašanje letošnja spomladanska, slana.

Na splošno mislijo, da je možno gojiti medkulture v sadovnjaku, če presegajo letne padavine 800 mm. V takih krajih priporočajo jablane na močno rastočih podlagah in visoko ali srednje visoko deblo. Podkultura je navadno trava. V pokrajinah, kjer le 700 do 800 mm padavin letno, sadno drevje odpove, če pridelujemo še podkulture. Izjeme so samo na zemljiščin, kjer je podtalna voda v primerni višini, da je dosegljiva sadnemu drevju.

Vrsta agrotehnike v sadjarstvu je najbolj odvisna od količine padavin. V Zahodni Angliji kjer je dosti padavin, imajo nasade s travo kot podkulturo; na vzhodu, kjer je manj padavin, pa zemljo redno obdelujejo.

Posamezna sadna plemena so različno zahtevna za vodo. Najskromnejša sta mandelj in marelica, ki uspevata tam, kjer se ne bi obnesle jablane in hruške. Tudi oreh ljubi suha tla. Češplje razmeroma malo trpe, če ni dovolj vode. Marsikatero vprašanje glede vode lahko rešimo, če posadimo drevo s primerno podlago. Tako pri breskvah, mandeljnova podlaga dobro oskrbuje z vodo drevo tudi na razmeroma suhih tleh. Za breskve na mokrih tleh je najprimernejša podlaga breskov semenjak ali pa julijska sliva.

Ugotovili so, da porabi odraslo drevo od 500 do 1000 litrov vode letno. Če manjka vode, drevo zastane v rasti, plodovi odpadajo. Pri večjem pomanjkanju vode se prično sušiti listi. Tak pojav opazimo tudi, če na primer voluhar uniči korenine. Drevo vene in se nazadnje posuši.

Kakor je škodljivo premalo vode v zemlji tako je neugodna tudi prevelika moča v zemlji. Na premokrem svetu se rada pokaže žoltica (kloroza) listov. Ta bolezen nastopi zaradi tega, ker korenine ne morejo sprejemati iz zemlje dovolj železa, ki je potrebno za tvorbo listnega zelenila.

Kadar je preveč vode v zemlji, jo je treba odvesti z osuševanjem. Precej dosežemo tudi s tem, da pridelujemo podkulture n. pr. travo ali pa rastline za zeleno gnojenje, ki odvzemajo odvečno vlago. Kadar je svet preveč moker ali celo zamočvirjen, so potrebne drenaže. Sesalni in odvajalni jarki morajo biti dovolj globoko v zemlji, n. pr. 1,8 do 2 m, sicer jih korenine sadnega drevja kmalu prerastejo in zamašijo. Namesto lončenih cevi rabimo fašine, kamenje ali drug material.

Dobro je, da so sesalni jarki tako projektirani, da leže med vrstami sadnega drevja, da jih korenine dalj časa ne dosežejo. V novejšem času so prišli v promet podzemeljski plugi-krtičarji, ki obetajo, da bo osuševanje marsikje ceneno. Luknjanje zemlje s strojem je treba vsako leto ponoviti. Luknje morajo imeti primeren padec, da voda lahko odteka.

Kakor je treba računati ponekod v Sloveniji z osuševanjem zemlje, prav tako je lahko marsikje koristno tudi namakanje. Številna poročila iz inozemstva (n. pr. iz Amerike, Nemčije, Italije) to potrjujejo. Pri nas še nismo napravili potrebnih poskusov v zvezi z namakanjem v sadjarstvu, ker je raziskovalno delo šele v razvoju in ker doslej ni bilo sredstev za to. Poslužimo se lahko za orientacijo inozemskih podatkov.

Sorta	Pridelek v namakanem sadovnjaku petletni popreček	Pridelek v nenamakanem sadovnjaku na drevo v kg
Boskopski kosmač . .	386	63
Sampanjska reneta . .	274	61
Bobovec	468	244
Zlata parmena	295	61
Grafenštajnc	245	12

Pieri je ugotovil, da je bil povprečni pridelek pri namakanih breskvah 63 kg, na nenamakanih pa le 21,1 kg na drevo. Petletna namakana drevesa so bila bolj razvita kot sedemletna nenamakana. Štiriletne breskve so imele dvojni obseg krone.

Rentabilnostni račun kaže, da se namakalna naprava lahko splača že v dveh letih.

Za naše razmere sta najprimernejša 1. namakanje iz brazd in 2. namakanje iz deževalnih naprav. Prvi način je boljši za sadno drevje, drugi pa popolnoma ustreza za jagodaste nasade. V novejšem času so izdelali deževalne naprave, ki so porabne tudi za namakanje sadnega drevja, ker pršijo vodo pod kronami. Deževalne naprave pridejo zelo prav spomladi, če preti slana. Najnovejše vesti iz inozemstva kažejo, da nasad lahko obvarujemo pred spomladanskim mrazom, če poškropimo drevje v noči pred nastopom slane z vodo, čeprav potem voda zmrzne na drevju, led varuje nežne dele rastline.

Vidimo pa, kako koristno je vplival letošnji obilen dež na sadno drevje.

Umetno namakanje je zaradi boljšega in sigurnejšega pridelka povsod tam potrebno, kjer je voda na razpolago. To pravilo so postavili nekateri zamejski raziskovalci in prav gotovo velja tudi za naše razmere. S poskusi v inozemstvu je dokazano, da se doseže večji in kvalitetnejši pridelek sadja ne samo ob suhem, temveč tudi ob vlažnem letu, če namakamo. Posebno važno je namakanje v mesecih maj—junij, ko odpade največ plodov zaradi pomanjkanja vlage v zemlji. Pa tudi v mesecih julij—avgust je koristno namakati. Smatra se, da bi zadoščalo pri nas dodati glede na vrsto sadnega drevja in druge činitelje od 75 do 300 mm vode z namakanjem.

Metzner je dokazal s poskusi, da je pridelek sadja lahko večji do 400%, če se pravilno namaka. Poskus pri jablanah je pokazal naslednje:

Kemična industrija in kmetovalec

Silno povečanje svetovne proizvodnje umetnih gnojil - Raznovrstna uporabnost dušičnih gnojil - Žlindra kot gnojilo za travnike

Kemična industrija nudi z umetnimi gnojili že okoli sto let kmetovalcem v mnogih deželah krepko pomoč. Danes so pa izdelki te industrije tako različni, da lahko rečemo, da že ni nobenega gnojila za razno zemljo in «hrane» za najrazličnejše vrste rastlin, ki je ne bi mogla izdelovati.

Po vsem svetu se je izdelovanje gnojil v zadnjih letih silno povečalo. Vzemimo na pr. Anglijo. V letu dni do 30. junija 1953 so kemične tovarne dobavile raznim kmetovalcem 4,020.050 ton gnojil, od katerih je bila večina mešanih gnojil, ki so sestavljena v glavnem iz zrnatih mešanic superfosfata in amonijevega sulfata z ali brez pepelike. Vsa ta gnojila imajo v prodaji bodisi posebna imena ali so pa le označena z vrstami pridelkov, za katere so določene.

Okoli 70 odstotkov mešanic, ki jih danes uporabljajo v Angliji, je v zrnu tako, da lahko kmetovalec uporablja isti stroj za setev semenja kot za trosenje gnojila in si s tem prihrani mnogo dela.

V zadnjih desetih letih so v Angliji razna podjetja postavila na trg vrsto mešanih gnojil pod nazivom «National Compounds» iz posebnih sestavin. Kmetovalci, ki poznajo značilnosti svoje zemlje in vrsto pridelka, ki ga hočejo gojiti, lahko med vsemi temi gnojili izberejo tiste, ki jih imajo za najprimernejše za svoje posebne namene.

Dušičnata gnojila so uporabljali v Angliji skozi 50 let. Eno od prvih znanih gnojil je bil sodijev nitrat. Sestava nitrata in sodija se je izkazala kot odlično gnojilo za nekatere rastline, zlasti za nekatere sadonosne ter za sladkorno peso. Kasneje so začeli uporabljati tudi stranski pridobitek plinarne, amonijev sulfat, seveda je to bil sintetičen proizvod; amonijev sulfat velja kot idealen dodatek za sestavljena gnojila, ker se dobro meša s superfosfatom in pepeličnimi solmi.

Učinek amonijevega sulfata so jasno pokazale analize, ki so jih napravili na 150 poskusnih njivah, od leta 1896 do 1940. Ugotovili so, da je gnojenje s 50.8 kg amonijevega sulfata povečalo pridelek pšenice povprečno za 244 kg zrna in za 244 kg slame. Dodatek 101 kg istega gnojila je povečal pridelek žita za 233 kg in pridelek slame za 503 kg.

UPORABA GNOJIL PRI POMLADANSKI SETVI

Nitrogenskih gnojil ne uporabljajo samo za zimske posevke ječmena, ovsa in pšenice, ampak z velikim uspehom tudi pri pomladanskem sejanju teh žitaric. Uporabljajo jih same ali pa v zvezi s fosfatom in za nekatere vrste zemlje tudi s pepeliko. Za zelenjavo in zelje je zlasti primerno tudi gnojenje z dušikom na višku sezone.

Najbolj navadna fosfatna gnojila so superfosfati, za katere uporabljajo najbolj rudninski fosfat, ki ga uvažajo iz Severne Afrike. Ko je druga svetovna vojna preprečila ta uvoz v Anglijo, se je vlada obrnila na kemično industrijo. Zgradili so tovarno za izdelovanje «trojnega superfosfata» z letno proizvodnjo 70 tisoč ton. Trojni superfosfat ima v vsaki toni dva in pol krat toliko raztopljive fosforne kisline kot navaden superfosfat; trojni superfosfat je zlasti primeren za posevke žitaric, ojačuje korenine in pospešuje tudi rast v suhih področjih. Fosfatna gnojila, ki jih včasih uporabljajo tudi v sestavi z dušikom in pepeliko, rabijo v vedno večji meri za žitarice tam, kjer je ravna zemlja.

Žlindro, ki se pridobiva iz tovarniških dimnikov, so uporabljali skozi mnogo let kot gnojilo za travnike, odlične kakovosti je sedanja vrsta «Bessemer-žlindre».

RADIOAKTIVNI PRIPOMOČKI

Raziskovanja in poskusi, ki naj razvijajo in izpolnijo izdelke, ki jih potrebuje kmetovalec, se stalno nadaljujejo. V današnji atomski dobi uporabljajo radioaktivne elemente za proučevanje učinka gnojil; mnogo se je namreč še treba poučiti o tem, kako določena vrsta zemlje in rastlin izkorišča gnojilo.

Svet OKNO KMETIJSKIH NOVOSTI

SVETOVNA RAZSTAVA MLEKARSKE INDUSTRIJE

Od 25. do 30 oktobra bo v Atlantic Cityju devetnajsta letna svetovna razstava mlekarske industrije, ki se je bo udeležilo več kot tisoč voditeljev mlekarske industrije iz skoraj vseh delov sveta. Razstavili bodo med drugim tako število najrazličnejših mlekarskih strojev in priprav kot ga še ni bilo nikoli zbranega. Poseben oddelek bo prikazoval zgodovino mlekarstva. Istočasno bosta zborovala od 24. do 27. oktobra ustanova mlekarske industrije in od 27. do 29. oktobra mednarodno združenje sladoledarjev, obeh zborovanj se bodo udeležili tudi številni gostje iz tujine.

NORVEŽANI NAJVECJI POTROSNIKI MLEKA NA SVETU

Med vsemi narodi na svetu potrošijo Norvežani največ mlekarskih izdelkov. V letu 1953 je povprečno vsak Norvežan dnevno zaužil pol litra svežega mleka, poleg tega pa še četrt litra mleka v obliki mlečnih izdelkov.

IZBOLJSANJE POGOJEV ZA ŽETEV V PAKISTANU

Pakistanski zunanji minister Saudri Mohamed Zafrula Kan je izjavil, da se je prehrambeni položaj v Pakistanu tako izboljšal, da bodo rabili samo 700.000 ton pšenice od milijona ton, ki so jih dale na razpolago Združene države. Izboljšanje prehrambenega položaja ni samo posledica boljšega vremena za uspevanje žitaric, ampak tudi uspeh vladnega prizadevanja za zagotovitev največjih koristi iz razpoložljive vode.

NOVA MODERNA MLEKARNA V GRCIJI S POMOCJO ZN

S pomočjo denarja, ki sta ga dala na razpolago Mednarodni otroški sklad (UNICEF) in prehranjevalna in poljedelska organizacija ZN (FAO) so odprli v grškem pristaniškem mestu Volosu novo podjetje za pasteriziranje mleka, ki bo dnevno vstekleničilo 2.130 litrov mleka.

Ekskluzivno zastopstvo znamke

„ZOPPAS"

za gornjo okolico vseh vrst kuhalnikov in štedilnikov na plin, tekoči plin, električno, les in premog za dom in gostilne.

Izvršuje se popravilo in prodaja vsakovrstnih radijskih aparatov najboljših znamk: TELEFUNKEN, MINERVA, SIEMENS, PHONOLA, MARELLI, UNDA.

Zastopstvo **„LIQUIGASA"**

Kompletne inštalacije na tri plamene znamke «EQUATOR» lir 8.500.
povračljiva vsota „ 750.-
realna cena lir 7.750.-

Nabavite si ga v Bazovici, Padričah, Trebčah, na Konkonelu in v Velikem Repnu.

Prodaja vsakovrstnega električnega materiala, sprejemajo se naročila za električne inštalacije.

CENE UGODNE IN NA OBROKE

Tvrdka M. SOSIČ-SOSSI
OPČINE - Trg Monte Re 4 - Tel. 21-155 in 21-154

GEOMETER

izdeluje načrte za hiše in vile, zemljeknjižne in katastrske mape (tavolare) ter meri in preverja zemljišča. — Urnik pisarne od 17. do 19. ure. Brezplačne informacije in tehnični nasveti.

TRST - UL. CORONEO ST. 1/III - TEL. 5960.

KRZNARSTVO MERMOGLIA
TRST, Ul. Coroneo 3.
Tel. 38-18
Olajšave pri plačilu

AVTOPODJETJE **STAR**

Tovorni prevozi ◆ Tel. št. 5608 ◆ Osebni avtobusni prevozi

AVTOGARAŽA z MEHANIČNO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

KAROSERIJA
BEMBIČ izvršuje vsa popravila avtomobilov in predeluje karoserije
Trst, Ul. Cologna 48 - tel. 52-32

ČEVLJE dobre in poceni
dobite za velike in male v trgovini
Josip Trevisani
TRST, Ulica Vasari 10 - tel. 69661

KMETJE VRTNARJI
Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko
FURLANI EDVARD
TRST, Ul. Milano 18
TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti.

GLAS NAŠIH VASI

Tudi iz Briščkov se oglašajo

Iz vseh sosednih vasi beremo v «Primorskem dnevniku» poročila, pa čeprav bolj redka, le od nas jih do danes še ni bilo. Celo iz Brišč, ki štejejo menda samo 4 hiše, ste nekoč pisali. Zato in ker vidim, da je to pravilno, sem si mislil: Saj prej izvem kaj se je zgodilo na drugi strani sveta kot pa na tej naši zemlji ali celo v bližnji vasi. To le ni prav! In sem sklenil, da napišem nekaj po svoje tudi iz naše vasi. Če ne bo kaj v redu, bodo že uredniki pomagali. Najprej se mi zdi potrebno napisati, da so prebivalci naše vasi bolj proletarci, čeprav imamo nekaj zemlje in živine. Zato nas bolj zanimajo vprašanja, ki se tičejo delavstva: odpuščanje z dela, nezaposlenost, iskanje zaslužka in enako. A tudi za to se premalo zanimamo in smo zato v tem vprašanju vse premalo poučeni. Kdor pa sam malo zna, tega še lahko spelje na led, ker sprejema laž za resnico. To pa zato, ker je laž privlačna in zapeljiva. Do tega zaključka sem prišel, ko sem večkrat poslušal krive preroke — plačance vrag vedi odkod, ki se tako brezčutno igrajo z našo usodo.

Tudi pri nas se množi brezposelnost in poraja strah pred bodočnostjo. To je nekatere vaščane navdušilo za Avstralijo. Pametni in bolj previdni pa so takoj bili in so še drugačnega mnenja — takšnega kot ga je že večkrat izrazil «Primorski dnevnik». Kar je povedal, je živa resnica in dober opomin vsem, ki še ne poznajo kupčij in verujejo prej pretkanim agentom kot pa domačemu glasu, ki nam iskreno svetuje: ostanite doma! Delajte doma! Pametno gospodarite pod svojo streho! Pred lačnimi rimskimi prsti je bilo tukaj zadosti kruha za vse. Skupno in enotno se borimo, da ne bo o našem domu in njegovi usodi odločal Rim, ampak tržaško ljudstvo. Sodelujmo v borbi s tistimi, ki se dosledno borijo, da bi nas ne požrla te in še druge zemlje lačna rimska volkulja! To je naša dolžnost in naloga v imenu naše boljše bodočnosti pod svojo streho na domači grudi.

Za koga zidajo kopališče v Boljuncu

V Boljuncu, oz. bolje rečeno v bližini Boljunca, zidajo novo javno občinsko kopališče. Pričakovali smo, da bo kopališče nekje v vasi, toda na žalost so kopališče pričeli graditi v neposredni bližini športnega igrišča. Res ne vemo, ali je «modra» občinska uprava določila ta prostor zaradi tega, da bo kopališče na razpolago nogometnim enajstoricam, ki se od časa do časa podijo po igrišču ali pa zato, da bo zdravnik imel več dela, ko bo zdravil pozimi od kopanja vračajoče se vaščane.

Mrzle učilnice v Boršlu

Nepravilna in obsojanja vredna je izjava dolinskega župana Lovrihe, ki je «predlagal», naj v času hudega mraza učitelji šolo zaprejo. To namreč zaradi tega, ker ni na razpolago zadostne količine drv in premoga, ki bi ga morala občinska uprava poskrbeti za ogrevanje šolskih prostorov. Pritožujejo se učitelji in učenci, saj v šoli zebe, da je nemogoče delati. Občina naj že vendar poskrbi za zadostno kurjavo, tako da se bo lahko pouk nemoteno razvijal.

V naši vasi nimamo tudi nobenih šolskih zdravniških in zobozdravniških pregledov, čeprav je v občinskem proračunu tudi postavka «zdravstvo in higiena». Tudi to bi bilo treba enkrat urediti!

H koncu naj še omenimo, da bi bilo dobro ko bi se novi odbor prosvetnega društva «Slovenec» nekoliko pozanimal za ureditev prosvetne knjižnice. Nekoč smo imeli na razpolago že nad 100 knjig, za katere pa sedaj ne vemo, kje so. Knjižnica bi prav gotovo mnogo prispevala k poživitvi kulturnega udejstvovanja v naši vasi. Za prostor tudi ni sile, saj bi bila zadosti omara v društveni dvorani.

Kamnoseki zaradi mraza gospodarsko prizadeti

Poročali smo, kako je letošnja zima prizadela nabrežinsko kamnoseško delavstvo, ki mu je onemogočila delo več tednov. Tudi gospodarji so več ali manj prizadeti, ker jim je zima pokvarila sveže izsekane kamne, ki jih niso zavarovali pred zimo. Vendar se njihova škoda ne da primerjati s tisto delavcev. Sicer pa morajo vsi priznati, da jim delavci skozi vse leto posredujejo lepe dobičke, ki jih Marshallova pomoč še stopnjuje. Delavcem je vse to dobro znano, ker znajo pravilno računati. Če se ne motimo, so delavci enkrat pred vojno — menda l. 1937 — ob nekajdnevni nezaposlitvi zaradi mraza dobili nekako 2 tretjini mezde. Dobro in obojestransko koristno bi bilo, če bi gospodarji primerjali svoj in položaj svojega delavstva ter mu pomagali iz težkega gmotnega položaja.

Slivenčani skoraj brez vode

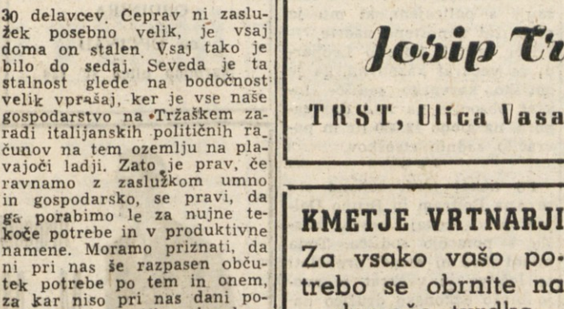
Je že tako, da moramo zle posledice državne uprave čutiti na vseh področjih življenja. Povsod, kjer imajo vmes svoje prste razna podjetja, je polovičarsko, se pravi profitarsko delo. Tako je tudi z našim vodovodom, ki ne nosi zastonj naziva invalid. Mi smo že toliko tednov brez vode. Lahko si mislite, kaj to pomeni v tej zimi za hišo in živinorejce. Privoščili bi gospodi, ki odloča pri interesih delovnih ljudi, da bi le nekaj dni napajala živino pri —10 st.

Čeprav je naša vas s svojo jugozahodno lego vsaj delno zavarovana pred burjo, nam njeni zadnji sunki niso prizanesli. Največjo škodo pa je utrpel posestnik Kralj — ta srednji, ki mu jo je burja, če že ne povzročila, pa vsaj pospešila. Zrušila se mu je namreč streha nad hlevom. Ker ima več (okrog 8) glav živine, ga je to spravilo v veliko zagato. Sedaj namerava celoten hlev preurediti in modernizirati.

Kako živimo na Colu

Ko smo 17. januarja pisali v «Primorskem dnevniku» iz naše vasi, smo, kot smo videli, bralcem ugodili. Spoznajmo se med seboj v brigah, pomanjkljivostih, željah in potrebah, o doseženih uspehih itd. To je potrebno v naši skupni borbi za naš obstoj in napredek. Za sedaj naj povemo kako živimo. Ne povemo ničesar novega, če trdimo, da je naš glavni dohodek v kamnoseštvu sivkastobelega in sivorožnatega marmorja v kamnolomih, raztresenih okrog Repentabra in Cola. V njih je zaposlenih 30 delavcev. Čeprav ni zaslužek posebno velik, je vsaj doma on stalen. Vsaj tako je bilo do sedaj. Seveda je ta stalnost glede na bodočnost velik vprašaj, ker je vse naše gospodarstvo na «Tržaškem zaradi italijanskih političnih računov na tem ozemlju na plavajoči ladji. Zato je prav, če ravnamo z zaslužkom umno in gospodarsko, se pravi, da ga porabimo le za nujne tekoče potrebe in v produktivne namene. Moramo priznati, da ni pri nas še razpasen občutek potrebe po tem in onem, za kar niso pri nas dani pogoji. Brez raznih okraskov, dragega pohištva, vozil itd. se da živeti. Mi skušamo svoja skromna razpoložljiva sredstva vložiti v izboljšanje živinoreje, ki je v naših razmerah glavna kmetijska veja, saj je mlekarstvo naš drugi važni dohodek. Tudi glede tega smo v zadnjem času zaskrbljeni, ker se bojimo, da nas bo novo Marzottovo mlekarsko podjetje skušalo izriniti s tržaškega trga in si prilastiti monopol. Bodimo v tem budni in previdni in če bo treba tudi enotni!

Kmetovalci in vrtnarji obiščite nas!

TRGOVINA KMETIJSKIH STROJEV IN ORODJA
TRST - Strada vecchia per l'Istria - Tel. 41-176

Umetna gnojila, krma za živino — prvovrstna inozemska semena in semena lastnega pridelka — sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice i. t. d. — Poljedelski stroji in druge potrebščine.

TRST, nedelja 28. februarja 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Jasno in topleje. — Včeraj je v Trstu dosegla najvišja temperatura 11.9 stopinj; najnižja pa 5.7 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **RADIO** Trst II.: 15.30: Koncert pevskega zbora iz Plavij. 21.30: Giuseppe Verdi: «Otello», 1. in 2. dejanje. — Trst I.: 17.00: Pesmi s IV. festivala v San Remu. 17.30: Simfonični koncert.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

POLEG GOSPODARSKE KRIZE TARE TRŽIČ TUDI STANOVANJSKA STISKA

ŠTEVILNE DRUŽINE PREBIVAJO
v kleteh, podzemljih in v kraških jamah

Rimske oblasti naj dajo na razpolago denar, da bodo družinam sezidali dostojna stanovanja

Krizi brezposelnih se v Tržiču pridružuje stanovanjska kriza, ki je za tamkajšnje prebivalce vedno bolj občutena. V predmestju, pa celo v središču mesta, živijo pod oboki in v podzemlju raznih starih hiš ali pa v skladiščih številne družine. Ti prostori, v katerih živi tudi po več oseb so največkrat prav nad grezničami, ki so pokrite le s tankimi pločevinastimi pokrovi, ki dovoljujejo, da se v nenavadnem stanovanjskem prostoru naberejo ne samo nevšečni duhovi, temveč tudi podgane, ki stanovalce podzemeljskih «stanovanj» motijo celo v spanju. Ti prostori, ki ne bi bili pripravni niti za skladišča drv in drugega blaga, so brez luči, brez vode, nimajo niti stranišč. Ljudje v enem samem prostoru kuhajo, perejo, se hranijo itd.

Podzemskim bivališčem sledijo številne barake «Lazzaretti», v katerih je v Tržiču in njegovi okolici nastanjenih nad tisoč družin. To so koče brez oken in luči; v njih vladata mrak in mraz. Toda stanovanjska kriza je vedno večja in si bližu postaje nekateri prebivalci zopet postavljajo novi «Lazzaretto», ki je oblastem v dokaz, da za rešitev tega perečega problema, kljub številnim obljubam, ni bilo še nič storjenega.

Te podatke in še mnoge druge, ki dokazujejo, da so celo kraške jame postale bivališča nesrečnih brezdomcev, je občinskemu svetu izročil predstavnik opozicije, ki je istočasno zahteval, da pokrajinske oblasti in oblasti v Rimu dodelijo tržiški občini pomoč, s katero naj bi bili nesrečni ljudje, ki sedaj ne živijo človeka dostojnega življenja, premeščeni v dostojnejša poslopja. Prevelika je v državi razlika med tistimi, ki se šopirijo v velikih vilah in prostornih stanovanjih, in ljudmi, ki ne vedo niti, kaj je vodovod, kanalizacija, elektrika, celo kaj je stranišče, čeprav živijo v dvajsetem stoletju.

Preložena seja občinskega sveta

Seja občinskega sveta, ki je bila prvotno določena za danes zvečer, je preložena na ponedeljek 1. marca ob 18. uri zvečer.

Plesne prireditve pri Zlatem pajku

Danes zvečer bo v dvorani «Zlatega pajka» ples, ki bo trajal od 17. do 20. ure in od 21. do 1. ure.

Na pustni torek pa bodo pri «Zlatem pajku» plesali kot vsako leto na ta dan.

Vabljeni Goričani in okoličani.

Zakonsko zvezo sta sklenila

Včeraj dopoldne sta se v Pevmi poročila tov. France Primožič z Oslavja in tov. Pavla Obljubek iz Št. Mavra. Novemu zakonskemu paru želijo prijatelji in znanci iz Oslavja, Št. Mavra, Pevme, Steverjana in Goričani vse najboljše.

Vso srečo v skupnem življenju z družico Pavlo mu vošči tudi goriška DFS, katere aktivni član je tov. Primožič že vrsto let. Cestitkam se pridružuje tudi uredništvo «Primorskega dnevnika».

KINO

CORSO. 14.30: «Mizar», barvni film, D. Adams in F. Silva.
VERDI. 14.30: «En dan na sodniji», S. Pampanini in W. Chiari.
CENTRALE. 15: «Tajni sokrivec», barvni film, J. Mac Crea in B. Halle.
VITTORIA. 15: «Železni ljubimec», A. Ladd in V. Mayo.
MODERNO. 15: «Ljubljenka maršala», barvni film.
KINO STANDREZ. 18. in 20: «Robin Hood», barvni film, R. Todd.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24; od 8. do 12. ure pa je dežurna lekarna Kuerner, Korzo Italia 4 - tel. 27-76.

KULTURNO DELOVANJE V ŠTEVERJANU

Požrtvovalna mladina pripravlja pomladni praznik

Dramska družina se uči novo igro «Tisočak v telovniku» - Pevski zbor «Briški grič» pa se bo predstavil z novimi pesmimi

V zimskem času ima kmečka mladina največ prostega časa in se zato mnogo laže kot v drugih letnih časih posveti prosvetnemu delovanju. Števerjanska mladina je imela preteklo leto vrsto uspelih nastopov doma in drugod po Goriškem. Tudi letos ni hotela ostati križem rok in pred kratkim je začela z vajami za novo igro, ki jo bo igrala v Steverjanu na prostem konec meseca aprila.

Igra «Tisočak v telovniku» ne zahteva prevelikega števila igralcev, vendar pa je precej dolga in bo števerjanska mladina, ki je povečini kmečkega stanu, morala žrtvovati precej večerov. Ceprav je ves dan zaposlena na polju in v vinogradu, je mladina pokazala, da ji za delovanje na prosvetnem področju ni žal časa in truda. Sedaj se člani dramske družine zbirajo na prosvetnem sedežu, ki je zelo hladen in tudi brez odra.

Tudi števerjanski pevski zbor «Briški grič» pod vodstvom tov. Sošolja redno vadi. Steverjanski pevci se nočejo na pomladanskem prazniku predstaviti z novimi pesmimi.

Pred dnevi so za vedno izgubili mladega člana Vojka ki jim bo ostal v lepem spominu. Bil je dober in pošten mladenič, katerega smrt je pretresla vse Steverjance.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Hotel je okrasti uredništvo „Gazzettina“

Družinski prepiri privedli dva moža na zatožno klop

Predvčeraj je bilo na kaz. sodišču, kateremu je predsedoval dr. Sorto, več razprav. 31-letni Aurelio Leopardi iz Ul. Diaz 20, ki je že mesec dni v goriških zaporih, se je moral zagovarjati zaradi poskusa tatvine v uredništvu goriške strani beneškega «Gazzettino», ki ima svoje prostore v poslopju gledališča Verdi na Korzo Verdi.

24. januarja je nekaj minut po polnoči mestni stražnik De Marco opazil, da glavna vrata sedeža uredništva niso povsem dobro zaprta in se je nemudoma povzpel v prvo nadstropje, kjer so delovni prostori «Gazzettina» Tamkaj je naletel na moža, ki je s škarjami poskušal odpreti zaprti predal, za katerega je namreč mislil, da vsebuje ves denar uredništva. Tata so pozneje na policiji spoznali za mladega Goričana Leopardija. Obtoženi je opisal priprave, ki jih je izvedel, da bi se polastil denarja, in nesrečno srečanje s policajem, ki mu je prekrižal napoštene načrte.

Ker je bil Aurelio Leopardi že večkrat kaznovan, ga je goriško kazensko sodišče tokrat obsodilo na leto dni zapora, na globo 12.000 lir in povračilo sodnih stroškov.

* * *

Po nekaj letih zakona sta se Ana Beltram in Bruno Delpin pred nekaj meseci razšla s pomočjo sodišča. Toda mladi mož ni mogel preboleti te ločitve in večkrat je svojo bivšo zakonsko družico nagovarjal, naj se vrne domov. Ana Beltram pa je vztrajala pri svoji odločitvi in niti pretnje, s katerimi jo je Delpin strašil, niso pomagale.

Naveličan negativnih odgovorov se je Delpin 1. decembra na cesti ponovno približal svoji ženi. Ta je pravkar zapustila tovarno, v kateri je zaposlena, in se je s prijateljicami vračala domov. Na zahtevo moža «Skupaj pojdeva do Soče in končajva že enkrat to neumno življenjen se je prestrašena Beltramova seveda hotela odstraniti, toda mož jo je začel tepsti po glavi in telesu ter ji prizadejal poškodbe, katere je zdravila več dni. Še potem, ko je ozdravela, je Delpin ni pustil pri miru. Zato se je Beltramova pritožila na policijo in ta je prijavila suroveža sodnim oblastem.

Goriško sodišče je spoznalo Bruna Delpin za krivega ter ga obsodilo na 3 mesece in 26 dni zapora ter na poravnavo sodnih stroškov.

* * *

Drugi zakonski mož, ki se je včeraj moral zagovarjati pred goriškim sodiščem, je bil 50-letni Augusto Bartollini iz Pierisa. Za svoje grdo ravnanje z ženo in 16-letno hčerko ter prikrivanje raznovrstnega orožja so ga zatožili sodnim oblastem domači orožniki.

V času preiskave in tudi na sodišču sta žena in hčerka zatrjevali, da je večkrat obema pretil s smrtjo, in ker sta vedeli za orožje, ki ga je imel skritega, sta o stvari raje obvestili organe javne varnosti. Bartollini je svoje ravnanje do žene in posebno do hčerke objasnil za vzgojno metodo, ki jo je moral uporabljati pri mladi, toda precej živahni hčerki. Za orožje, katerega so tudi našli v njegovem stanovanju, pa je vedel povedati le to, da si ga je nabavil med vojno. Ni ga prijavil oblastem, ker živi v kraju, kjer je večina ljudi nasprotnega političnega mišljenja kot je on in je zato potreboval neko obrambo v prepiru. Zanikal pa je vsako trditev, da bi ženi ali hčerki pretil s smrtjo, čeprav je bil večkrat zelo strog s hčerko.

Sodišče je obtožbo grožnje s smrtjo spremenilo v obtožbo posluževanja nedovoljenih vzgojnih sredstev in ga končno oprostilo, ker to ni kaznivo po zakonu.

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 3. strani)

bevanisti še vedno precej nevtralističnih iluzij.

* * *

Italijanski Scelba je torej dobil pol zaupnice v parlamentu. Senat mu jo je že dal s pičlo večino sicer, pa vendarle. Ta teden se bo začela debata v poslanski zbornici in se bo, če ne bo presenečenj, prav tako končala z izglasovanjem zaupnice. Po volitvah lanskega 7. junija bo to druga italijanska vlada med štirimi, ki bo dobila zaupnico, in pravzaprav prva, ki jo bo dobila na osnovi nekega stalnega vladnega programa, kajti Pella je uspel samo s formulo začasne vlade.

Med parlamentarno debato se je Scelba dotaknil tudi tržaškega vprašanja — prvič v programski izjavi vladi, drugič v svojem odgovoru na izvajanja senatorjev med debato. Obakrat se je ton zdel nekoliko drugačen kot doslej. S tem že nočemo Scelbi priznavati večje pomirljivosti, temveč bi prej izrazili občutek, da se morda v Rimu pripravlja sprememba taktike glede tržaškega vprašanja. To samo na sebi bi lahko bilo pozitivno, — kot dokaz spoznanja, da dosedanje siljenje glavo skozi zid ne more obroditi dobrih sadov. Vse pa je odvisno od tega, kako se bo nova taktika — če res gre za to — zasukala. Takrat bo tudi šele mogoča sodba.

r. c.

Danes nagrajevanje zmagovalcev natečaja za kmete

Danes 28. februarja je veliko zborovanje poljedelcev goriške pokrajine, na katerem bo slavnostno razdeljevanje nagrad zmagovalcem državne-

«TREPHO»
UL. DELL'EREMO ST. 123
TEL. ST. 47-730

Za oglase, osmrtnice itd. obračajte se vedno na Upravo «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» Ul. sv. Frančiška 20/III. Tel. 37338.

Krojačnica Petelin
NABREŽINA št. 145
izdeluje moške in ženske plašče, obleke, ženske kostime, po najmodernejšem zadnjem kroju.
CENE ZMERNE
Ima na razpolago veliko izbiro vzorcev najboljših tovarn.

AUTOMOBILE ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov na STO in v inozemstvo
FRANC LIPOVEC
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

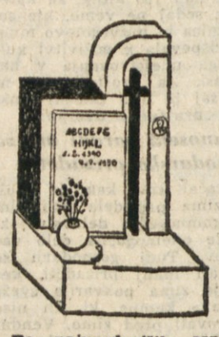
Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodneje
CALEA TRST viale Sonnino 24 Tel. 90441

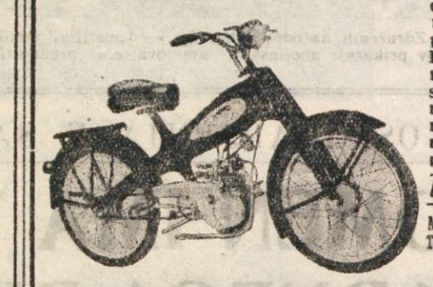
Dr. HLAVATY
zobozdravnik
ORDINIRA
na OPČINAH
Narodna ulica št 124

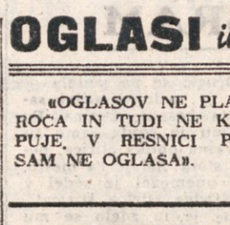
«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

Krojaški salon
M. MOZETIČ
TRG GARIBALDI 11
tel. 90-280
za dame in gospode
Najmodernejša izdelava tajerjev plaščev — velika izbira dobrega in modernega blaga najfinejših tovarn — plačilne olajšave.

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJSIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE, PRORAČUNE BREZPLAČNO, POSTAVITEV IZVRŠENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
ŠEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU
Po najugodnejših cenah po najmodernejšem stilu...

MOTOM 48 CCM
Čudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritikline in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila
Zastopstvo „Gilera“
MOSCHION & FRISORI
TRST. Ul. Valdirivo 36
tel. 23-475

nove knjige

	lir
Zgodovina narodov Jugoslavije, platno	2400.—
Honoré de Balzac: Bližč in beda kurtizan, platno	1280.—
J. Stok Korotan: Jeklena pest, platno	1000.—
Ferdo Kozak: Članki in zapiski, polplatno	860.—
Tone Seliškar: Dedek Som, polplatno	470.—
Vlado Rate: Otroške igre, kartonirano	400.—

Dobite jih v slovenskih knjigarnah v Trstu, Gorici in Šesljanu

STARA IN ZNANA TVRDKA
SIMCA

TULIAK RODOLFO
ki se je preselila v
Ul. della Guardia 15
tel. 95089
z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znamke
SIMCA
s križnim šivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.
25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni poglobljivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno. Brezplačen pouk v vezenju.

OGLASI in OGLAŠANJA

«OGLASOV NE PLACUJE TRGOVEC, KI OGLASE NAROČA IN TUDI NE KUPEC, KI PRI TEM TRGOVCU KUPUJE, V RESNICI PLAČA OGLASE KONKURENT, KI SAM NE OGLASA».
(Herbert Casson)

Kino na Občinah
predvaja danes v nedeljo 28. februarja
in jutri ponedeljek 1. marca

ANN BLYTH DAVID FARRAR
NAVAL MONGOLU
Na pustni torek, ako si želite zabave in smeha, ne zamudite filma:
„Pojem jih žive“
z igralcem Fernandelom.

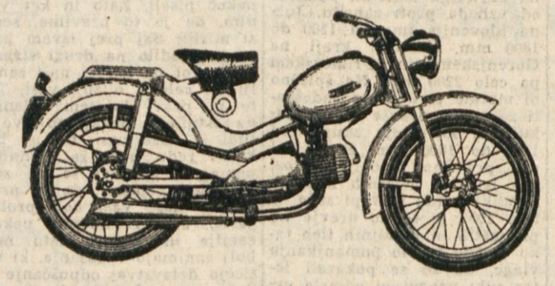
Ivan Ribarič
Uvoz — Izvoz
Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo
NA DROBNO — NA DEBELO
Vseh vrst trdega in mehkega rezanega lesa, furnirja, vezanih plošč itd.
Prevzamemo prevoze vsakovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi
Urad: TRST Ul. Crispi št. 14 — Tel. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie 19 — Tel. 96-510
Telefonska stev. stanovanja 95-918

Ne bo vam žal, ako si boste nabavili čevlje v trgovini
CEC ALOJZ
TRST - Trg tra i Rivi 2.
Ima veliko izbiro elegantnih moških in ženskih modelov

Eno nalivno pero v dar
STARŠI! ŠOLARJI!
Kdor si nabavi vse šolske potrebščine v
PAPIRNICI - TISKARNI
U. BERNARDI - Trst, Ul. Mazzini 44
TEL. 93-667

dobi v dar eno dobro nalivno pero
VSE ZA ŠOLO PO ZMERNIH CENAH
NALIVNO PERO **BERNUM** JE NAJBOLJŠE OD VSEH DOSEDANJIH SAMO ZA 1.000.- LIR - 1 LETO JAMSTVA

Batič Franc
KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA
TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

LJUDSKI MOTOR
ZNANE F. B. M. TVRDKE
MORINI in MINARELLI
BOLOGNA
za vse vrste poti, posebno hribovite, lepo izoblikovan, primeren za vse osebe
Vam jamči lepo in trdno izdelavo iz prvovrstnega materiala

125 cc
cena
L 164.000.-
„GABBIANO“ - EDINI ZASTOPNIK ZA GORIŠKO
JOŽEF LUTMAN
pooblaščen tudi za nadomestne dele „MOTOM“
GORICA, UL. MARCONI 9

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v vašem listu!

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 30, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ Trst